



AZƏRBAYCAN

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

№ 148 (8741) ŞƏNƏBƏ, 17 iyul 2021-ci il

Qəzetin əsası 1918-ci ildə qoyulmuşdur

www.azerbaijan-news.az

Tarixinin ən qüdrətli Azərbaycanı



Azərbaycan dövləti Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasətin parlaq uğurları sayəsində tarixin inkişaf istiqamətini dəyişir. Bu istiqaməti bütün bəşəriyyət üçün faydalı olan, tərəqqiyə, insanların rifahına xidmət edən yeni bir məcraya yönəldir. Tutduğumuz yol isə yalnız sülhdən keçir. Azərbaycan on illər boyu danışıqlar aparanda da, 44 günlük müharibə ilə neçə illərin problemlərini həll edəndə də nə istədiyini yaxşı bildirdi.

Bu müharibə bizə torpaqlarımızı düşməndən təmizləmək, dondurulmuş münafiqənin buzunu əriltmək, yeni reallıqlar yaratmaq, haqq-ədalət bərpa etmək, məcburi köçkünlərimizin əzəli torpaqlarına qayıdışına nail olmaq üçün lazım idi.

Müharibə başa çatdı kimi Azərbaycan ərazilərini yenidən qurur, abadlaşdırır. Regiondan dünyaya yeni qapılar açır. İşğaldan azad edilmiş rayonlarımızda yollar çəkilir. Bu torpaqların dünyaya, sivilizasiyaya açıq olması üçün hava limanları tikilir. Dünya iqtisadiyyatı üçün yeni imkanlar yaradır. Hər kəsi, bütün qonşu ölkələri bu imkanlardan birgə faydalanmağa çağırır. Hamını sülhü qorumaqdan ötrü çalışmağa, yeni inkişaf imkanları yaratmağa, tərəqqiyə mane olan əngəlləri ortadan götürməyə dəvət edir. Prezident İlham Əliyevin irəli sürdüyü hər təklifin, verdiyi hər bəyanatın, fərmanın, sərəncamın arxasında real icra mexanizmləri, aydın, dəqiq gözləntilər durur. Azərbaycan bütün addımları ilə, həyata keçirdiyi tədbirlərlə, qazandığı uğurlarla firavan gələcəyin mənzərəsini yaradır.

Prezident İlham Əliyevin 7 iyul 2021-ci ildə imzaladığı tarixi bir fərman

cəmiyyətdə böyük maraqla qarşılandı və son günlərin əsas müzakirə mövzularından oldu. Fərman ölkəmizdə iqtisadi rayonların yeni bölgüsü haqqındadır. Vətən müharibəsindəki parlaq qələbəmiz nəticəsində işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda bərpa proseslərinin getdiyi, gələcək inkişafın təmin olunması, zəruri infrastrukturun yaradılması və əhalinin doğma torpaqlarına qayıdışı istiqamətində genişmiqyaslı layihələrin reallaşdırıldığı indiki günlərimizdə belə bir fərman müstəsna əhəmiyyət daşıyır.

Yeni bölgü qeyd edilən ərazilərin zəngin iqtisadi potensialından, təbii sərvətlərindən və geniş turizm imkanlarından səmərəli istifadə olunmasına şərait yaradacaq. Bu ərazilərin bərabər inkişafını təmin edəcək. Bütün işlərin vahid program əsasında aparılmasına imkan verəcək.

Fərmanın daha bir tarixi məqamı isə Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonunun yaradılmasıdır. Belə ki, Zəngəzur dağ silsiləsi ilə əhatə olunan, Laçın və Kəlbəcərdən Naxçıvana qədər böyük bir ərazini tutan Zəngəzur yaylasının şərq hissəsində, Ermənistanla sərhəddə yerləşmiş və eyni coğrafi məkanda, tarixən

birlikdə, habelə uzun illər 1861-ci ildə yaradılmış Zəngəzur qəzasının tərkibində olmuşdur. Bununla da ənənəvi sosial-iqtisadi, tarixi-mədəni bağlılıqlara malik Zəngilan, Qubadlı, Cəbrayıl, Laçın və Kəlbəcər rayonlarının vahid iqtisadi rayonda birləşdirilməsi zərurət idi.

Bundan başqa, Ağdam, Şuşa, Füzuli, Tərtər, Xocavənd, Xocalı rayonları və Xankəndi şəhəri, habelə Qarabağ bölgəsinə aid olan Ağcabədi və Bərdə rayonları da daxil olmaqla, özünəməxsus zəngin tarixi-mədəni irsə malik qədim Qarabağ bölgəsinin bərpası və sürətlə inkişafının təmin edilməsi üçün yeni Qarabağ iqtisadi rayonunun yaradılması da vacib idi.

Həmçinin fərmanda Gəncə-Qazax və Aran iqtisadi rayonlarının tərkibinə yenidən baxılıb. Bu, həmin bölgələr üzrə də planlaşdırma işinin səmərəliliyinin artırılmasına, iqtisadi idarəetmədə çevikliyin təmin olunmasına kömək göstərəcək. Ümumilikdə Azərbaycan Respublikasının iqtisadi rayonların sayı 14-ə çatdırılıb.

Bu addım düşməndən təmizlənmiş ərazilərimizin tez bir zamanda dirçəlişinə və əhalinin qayıdışı prosesinin sürətlənməsinə xidmət edəcəkdir. Ən önəmli isə "Dağlıq Qarabağ", "Aran Qarabağ" və başqa bu cür terminlərin artıq tarixə qovuşduğu bir daha öz təsdiqini tapdı. Bu fərmanla Azərbaycan Şərqi Zəngəzur torpaqlarını da işğaldan azad etdiyi bütün dünyaya göstərdi. Tarixən xalqımıza məxsus olmuş Qərbi Zəngəzur torpaqlarına isə Azərbaycan dövləti qlobal iqtisadi layihələri ilə daxil olur.

Ardı 3-cü səh.

◆ Tarix olduğu kimi

101 illik Zəngəzur ədalətsizliyi

Prezident İlham Əliyev tarixi torpaqlarımızda Azərbaycanın hüququnu bəyan etdi

2020-ci il noyabrın 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin və Ermənistan Respublikasının baş naziri Nikol Paşinyanın imzaladıqları və işğalçı Ermənistanın rüsvayçı, danışıqsız təslim aktı olan üçtərəfli Bəyanatın 10-cu maddəsində yazılır: "Bölgədəki bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri blokkdan çıxarılır. Ermənistan Azərbaycanın qərb bölgələri ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqələrini təmin edir".

Bəyanata Prezident İlham Əliyevin təklifi ilə daxil edilən bu bənd təkcə böyük tarixi xidmət deyil, eyni zamanda regiona yeni həyat gətirilməsi hədəflərini güdür.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Türkiyə Cümhuriyyətinin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdöğanın 2021-ci il 15 iyun tarixində imzaladıqları Şuşa Bəyannaməsində isə bu barədə belə yazılır: "Tərəflər Azərbaycan və Türkiyəni birləşdirən Azərbaycan Respublikasının qərb rayonları ilə Azərbaycan Respublikasının Naxçıvan Muxtar Respublikası

arasında dəhlizin (Zəngəzur dəhlizi) açılmasının və həmin dəhlizin davamı kimi Naxçıvan-Qars dəmir yolunun tikintisinin iki ölkə arasında nəqliyyat-kommunikasiya əlaqələrinin intensivləşməsinə mühüm töhfə verəcəyini qeyd edir".

Açılması nəzərdə tutulan nəqliyyat dəhlizi hazırda Ermənistan ərazisi hesab edilən tarixi Azərbaycan torpağı olan Zəngəzurdan keçməlidir. Soruşulur: bəs Zəngəzur nə zaman, hansı məqsədlə və necə Ermənistanla verilib? Məqalədə bu suallara Rusiya və Azərbaycan arxivlərinin ən mötəbər rəsmi

sənədləri əsasında təhlil edilmədən cavab verilməkdir. Elə isə mötəbər mənbələr Zəngəzurun Ermənistanla verilməsi barədə nə deyir?

Zəngəzurun tarixi coğrafiyasına qısa baxış

Məlum olduğu kimi, Zəngəzur mahalı adlanan ərazi tarixi Azərbaycan torpağı olan bütövlükdə indiki Ermənistanın Qafan, Görüs, Qarakilsə (Sisian), Meğri rayonlarını, Azərbaycanın Zəngilan, Qubadlı və Laçın rayonlarının bir hissəsini əhatə edir.

Ardı 4-cü səh.



Taxıl biçini yekunlaşır

Nəticələr nədən xəbər verir



Məlumdur ki, hazırda ərzaq təhlükəsizliyi bütün ölkələr üçün xüsusi önəm kəsb edir. Dünyada əhalinin sürətlə artması məsələnin aktuallığını daha da artırır. Üstəlik, torpaqlardan düzgün istifadə edilməməsi nəticəsində məhsuldarlıq aşağı düşür.

Bütün bunlar, ilk növbədə, taxıla olan tələbatı artırmaqla yanaşı, onun bahalaşmasına da səbəb olur. Odur ki, ölkələr problemi aradan qaldırmaq üçün yeni məhsuldar sortların yetişdirilməsinə, taxılçılıqda müasir texnika və texnologiyaların tətbiqinə üstünlük verirlər. Hər bir ölkə özünün iqlim şəraitinə və torpaq örtüyünə uyğun taxıl sortları yetişdirir. Azərbaycanda da bu sahədə müəyyən işlər görülür. Lakin demək olmaz ki, nöqsan yoxdur və bütün fermerlər yüksəkkeyfiyyətli toxumlar

la təmin edilir. Ancaq müsbət hal odur ki, alimlərimiz bu istiqamətdə elmi tədqiqatlar aparır və yeni sortların yaradılmasına çalışırlar. Onlar bu sahədə xarici ölkələrdəki həmkarları, xüsusilə türkiyəli mütəxəssislərlə sıx əməkdaşlıq edirlər. Qalır əldə olunan məhsuldar toxum növlərini fermerlərə vaxtında çatdırmaq.

Taxılçılıqda əsas şərtlərdən biri də məhsulun itkisiz yığılmasıdır. Hələ sovetlər dönəmində taxılbiçən kombaynların biçin zamanı böyük itkilərə yol verdiyi məlumdur. İndi dövlət bu itkilərin qarşısını almaq məqsədilə dünyanın ən qabaqcıl texnologiyaları ilə istehsal edilən kombaynların alınması ilə əməkdaşlıq etməyə hazır olduğunu bəyan etmişdir. Xüsusilə dağlıq ərazilərdə yeni kombaynların rolu əvəzsizdir.

Ardı 5-ci səh.

Abşeron yarımadasının dayazsulu hissəsində ilk kəşfiyyat quyusunun qazılmasına başlanacaq

İkinci quyunun isə qazma işləri üçün ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi sənədinin layihəsi hazırlanıb

Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda, Abşeron yarımadasının dayazsulu hissəsi üzrə Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişi (HPBS) ərazisində seçilmiş yerlərdə ilk kəşfiyyat quyusunun qazılması işlərinin planlaşdırılması davam edir.

Quyuyüzə Ətraf Mühitə və Sosial-iqtisadi Sahəyə Təsirin Qiymətləndirilməsi (ƏMSSTQ) sənədi 2020-ci ilin avqust ayında ictimaiyyətə açıqlanıb. ƏMSSTQ-nin müzakirəsindən sonra sənəd hökumət tərəfindən təsdiqlənib və bununla da quyunun 2021-ci ildə qazılması üçün müvafiq icazələr alınmışdır. Bu barədə bp Azərbaycan şirkəti məlumat verib.

Xatırladaq ki, sözügedən müqavilə ərazisi daxilində kəşfiyyat qazma işləri üçün üç perspektiv sahə müəyyən edilib və onların hərəsində bir quyunun qazılması planlaşdırılıb.

Ardı 6-cı səh.



Pənah evi

Ömür yolları kəsməkeşli, tifaqları dağılan, həyatın ağır zərbəsinə tuş gələn qadınların və uşaqların üz tutduğu sığınacaq ünvanı...

"Allahım, ya al canımı, ya da bir yol göstər..." deyə körpələrini sinəsinə sıxıb hönkür-hönkür ağlayır, bir az sonra çixacağı tale yoluna onlardan hansı ilə davam edəcəyinə qəti qərar verə bilmirdi...

Bayaqdan bəri çırpınır, övladları arasında seçim etmə məcburiyyətində olmasının yaratdığı əzab hissi ilə qovrulurdu... Amansız fikirlər beynini çulğalayır, "bəlkə bir daha heç balamı görə bilməyəcəm?" düşüncəsi qəlbinə mənəngənəyə alıb sıxırtdı.

Çox çarəsiz idi, çox... Aniden gənc ana biryaşlı oğlunun üz-gözündən, əl-ayağından öpməyə, bağına basaraq sanki son dəfə qoxulaymış kimi onun doğma etrini sinə dolusu ciyərlərinə çəkməyə başladı. Bayaqdan anasına qoşulub acı-acı

hiçqırın körpə bu doğma təmasdan xoşhallanaraq düz anasının gözlərinin içinə baxıb xoşbəxtcənə gülümsədi...

Cəmi bir neçə dəqiqə sonra isə zülmət gəcənin səssizliyi bir körpənin anasını haraylayan ah-naləsi ilə diksindi...

Həmin zülmət gecədə üç yaşlı qızının əlindən tutaraq ağılaya-ağılaya körpə səsinə qaraqara uzaqlaşan bir ana qaranlıqda yoxa çıxdı...

O, ANALIQ məsuliyyəti qarşısında təslim olmuşdu...

İşıqlı evə sığınan qaranlıq talelər

Yamaşıl rəngə boyanmış, müasir, dördmərtəbəli bir villa var...

Ardı 5-ci səh.

X.N.Fərhadovun Azərbaycan Respublikasının Pakistan İslam Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Xəzər Nadir oğlu Fərhadov Azərbaycan Respublikasının Pakistan İslam Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 iyul 2021-ci il

A.R.Atamoğlanovun Azərbaycan Respublikasının Qazaxıstan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Ağalar Rahim oğlu Atamoğlanov Azərbaycan Respublikasının Qazaxıstan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 iyul 2021-ci il

H.D.Məmmədovun Azərbaycan Respublikasının Tacikistan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Həsən Dilsuz oğlu Məmmədov Azərbaycan Respublikasının Tacikistan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılınsın.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 iyul 2021-ci il

R.E.Məmmədovun Azərbaycan Respublikasının Qazaxıstan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Rəşad Eynəddin oğlu Məmmədov Azərbaycan Respublikasının Qazaxıstan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılınsın.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 iyul 2021-ci il

Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 6-cı bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosessual Məcəlləsində (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2009, № 10, maddə 762, № 12, maddə 973; 2010, № 7, maddə 587; 2011, № 6, maddə 485, № 7, maddə 593; 2012, № 5, maddə 410; 2013, № 1, maddə 16, № 11, maddə 1267; 2016, № 1, maddə 12; 2017, № 4, maddə 522, № 5, maddə 752, № 11, maddə 1976; 2018, № 5, maddələr 855, 878, № 7 (I kitab), maddə 1440; 2019, № 1, maddə 23, № 7, maddə 1199, № 12, maddə 1899; 2020, № 6, maddə 669) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 8.1.2-ci maddənin sonunda nöqtəli vergül işarəsi nöqtə işarəsi ilə əvəz olunsun və maddəyə aşağıdakı məzmununda dördüncü cümlə əlavə edilsin:

"Bu Məcəllənin 8.1.2-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş aidyyət qaydaları

məcburetmə və öhdəliyin icrası haqqında iddialara da şamil olunur";

1.2. 16-cı maddə üzrə:

1.2.1. 16.1-ci maddədə "Məhkəmə" sözü "Bu Məcəllənin 16.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş hallar istisna edilməklə, məhkəmə" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.2.2. 16.3-cü maddə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"16.3. Bu Məcəllənin 96.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş halda işlərə yazılı icraat qaydasında, yeni məhkəmə iclası (şifahi məhkəmə baxışı) keçirilmədən və tərəflər izahatları dinlənilmədən üçün çağırılmadan baxılır. Mübahisəni mahiyyəti üzrə həll etməyən məhkəmə qərarlarında da yazılı icraat qaydasında qəbul edilə bilər";

1.3. 86.1.4-cü və 95.1.3-cü maddələr ləğv edilsin;

1.4. 96.4-cü maddə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"96.4. Kassasiya mümkün sayıldığıda, Ali Məhkəmədə işə yazılı icraat qaydasında baxılır. Məhkəmə hüququn in-

kişafının və ya məhkəmə təcrübəsinin vahidliyinin təmin edilməsi üçün əhəmiyyətli hesab etdikdə, işə məhkəmə iclasında baxılması barədə qərardad qəbul edir. Bu barədə proses iştirakçılarına məlumat verilir";

1.5. 108-cü maddə üzrə:

1.5.1. 108.1-ci maddədən ("dövlət rüsumlarından və digər ödəmələrdən") sözləri çıxarılınsın;

1.5.2. 108.2-ci maddədə "Dövlət rüsumları, vəkili" sözləri "Vəkilin" sözü ilə əvəz edilsin;

1.5.3. 108.3-cü maddədən "rüsumların" sözü çıxarılınsın.

Maddə 2. Keçid müddəaları

2.1. Bu Qanun 2021-ci il oktyabrın 1-dən qüvvəyə minir.

2.2. Bu Qanunun 1.1-ci maddəsi Qanunun qüvvəyə minməsindən sonra verilən iddia ərizələrinə şamil edilir.

Ü.V.Baxşəliyevin Azərbaycan Respublikasının Belarus Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Ülvi Vaqif oğlu Baxşəliyev Azərbaycan Respublikasının Belarus Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 iyul 2021-ci il

Ə.Q.Əskərovun Azərbaycan Respublikasının Tacikistan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Əlimirzamin Qəvvam oğlu Əskərov Azərbaycan Respublikasının Tacikistan Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 iyul 2021-ci il

Ə.F.Əlizadənin Azərbaycan Respublikasının Pakistan İslam Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Əli Fikrət oğlu Əlizadə Azərbaycan Respublikasının Pakistan İslam Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılınsın.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 iyul 2021-ci il

L.S.Qəndilovun Azərbaycan Respublikasının Belarus Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri və eyni zamanda Azərbaycan Respublikasının Müstəqil Dövlətlər Birliyinin nizamnamə və digər orqanları yanında daimi səlahiyyətli nümayəndəsi vəzifələrindən geri çağırılması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**: Lətif Seyfəddin oğlu Qəndilov Azərbaycan Respublikasının Belarus Respublikasında fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri və eyni zamanda Azərbaycan Respublikasının Müstəqil Dövlətlər Birliyinin nizamnamə və digər orqanları yanında daimi səlahiyyətli nümayəndəsi vəzifələrindən geri çağırılınsın.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 iyul 2021-ci il

Özbəkistan Prezidenti Azərbaycan Baş nazirinin müavini qəbul edib

Daşkənddə keçirilən "Mərkəzi və Cənubi Asiya: regional qarşılıqlı əlaqə. Çağırışlar və imkanlar" adlı beynəlxalq konfrans çərçivəsində Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev Azərbaycan Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayevi qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Özbəkistanla Azərbaycanın qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığının inkişaf perspektivləri, ölkələrimiz arasında sıx dostluq münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi məsələləri müzakirə olunub.



Söhbət zamanı ticarət, sənaye, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat və logistika, həmçinin mədəni-humanitar mübadilə proqramlarının həyata keçirilməsi məsələləri barədə də danışılıb.

Görüşdə növbəti sammitə hazırlıq çərçivəsində Özbəkistan-Azərbaycan Birgə Əməkdaşlıq Komissiyasının və İsgüzar Şuranın yüksək səviyyədə iclasının keçirilməsi, I Regionlararası Forumun təşkili ilə bağlı razılıq əldə olunub.

Azərbaycanın Özbəkistandakı səfiri Hüseyn Quliyev də görüşdə iştirak edib.

Azərbaycan ilə Türkiyə arasında nəqliyyat və energetika layihələri haqqında fikir mübadiləsi aparılıb

Daşkənddə keçirilən "Mərkəzi və Cənubi Asiya: regional qarşılıqlı əlaqə. Çağırışlar və imkanlar" adlı beynəlxalq konfrans çərçivəsində Azərbaycanın Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayev Türkiyənin xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Türkiyə ilə Azərbaycan arasında qarşılıqlı əlaqələrin daha da inkişafı, energetika, nəqliyyat layihələri haqqında geniş fikir mübadiləsi aparılıb, əməkdaşlığın hazırkı vəziyyəti və inkişaf perspektivləri müzakirə olub. Görüşdən sonra AZƏRTAC-a müsahibə verən Şahin Mustafayev deyib:



"Bu gün Türkiyədə dövlət çevrilişi cəhdinin qarşısının alınmasının beş ili tamam olur. Bu hadisə türk xalqının birliyini nümayiş etdirdi. Türkiyədə bu

hadisələr başlayan gündən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və xalqımız türk qardeşlarımızın yanında oldu, onları dəstəklədi. 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı

da Türkiyə dövləti və xalqı Azərbaycanın yanında oldu, bizə siyasi, mənəvi dəstək verdi. Biz buna görə Türkiyə dövlətinə və xalqına minnətdarıq".

Azərbaycan Daşkənddə keçirilən beynəlxalq konfransda təmsil olunub



Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin təşəbbüsü ilə Daşkənddə "Mərkəzi və Cənubi Asiya: regional qarşılıqlı əlaqə. Çağırışlar və imkanlar" adlı beynəlxalq konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, konfransın keçirilməsində məqsəd Mərkəzi və Cənubi Asiya ölkələri və xalqlarının maraqları naminə bu regionlar arasında tarixi dostluq, etimad və mehriban qonşuluq əlaqələrinin möhkəmləndirilməkdən ibarətdir.

Konfransda Özbəkistan və Əfqanıstan prezidentləri, Pakistanın Baş naziri, Mərkəzi və Cənubi Asiyanın, digər dövlətlərin xarici işlər nazirləri, nüfuzlu beynəlxalq və regional təşkilatların, maliyyə institutlarının, aparıcı elmi-tədqiqat və analitik mərkəzlərin rəhbərləri, ümumiyyətlə, dünyanın 40-dan çox ölkəsindən 250 nümayəndə iştirak edib.

Azərbaycan konfransda Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayevin rəhbərliyi ilə nümayəndə heyəti təmsil edib.

Konfransa açan Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev Böyük İpək yolunun qovuşduğu yerləşən Mərkəzi və Cənubi Asiyanın uzun əsrliqəyü xalqlar və sivilizasiyalar arasında münasibətlərin qurulmasına şərait yaratdığını bildirdi. Bu iki regionun sıx qarşılıqlı fəaliyyəti nəticəsində yeni biliklər və fəlsəfi ideyalar yayılıb, təbabətə, astronomiyaya, coğrafiyaya, riyaziyyata, memarlığa və diplomatiyaya uğurlar əldə olunub, mədəni və mənəvi dəyərlər inkişaf edib. Mərkəzi və Cənubi Asiya etibarlı ticarət marşrutları ilə bir-birinə bağlı olub, Yaşın Şərq, Avropa və Çin üçün körpü rolunu oynayıb.

Ş.Mirziyoyev bu bölgənin bir parçası olan Əfqanıstanı sülhün və sabitliyin təmin edilməsi istiqamətində gərklü təxirəsalınmaz tədbirlərdən də danışdı.

Sonra Əfqanıstan Prezidenti Məhəmməd Əşrəf Qani, Pakistanın Baş naziri İmran Xan, Avropa İttifaqının xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə Ali nümayəndəsi Cozef Borel və digər qonaqlar mövzu ilə bağlı fikirlərini və təkliflərini səsləndiriblər.



Azərbaycanın Baş nazirinin müavini Şahin Mustafayev çıxışında bildirdi ki, Mərkəzi və Cənubi Asiya regionu Avropa və Asiya qitələrinin təmas xəttində böyük potensiala malik əsas birləşdirici halqadır. Biz bir daha əmin olduq ki, koronavirus infeksiyasının sürətlə yayılması ilə bağlı olan global və regional çağırışlar fonunda əməkdaşlığımız və qarşılıqlı fəaliyyətimiz yüksək səviyyədedir.

Ş.Mustafayev deyib: "Azərbaycan dəyəri milyardlarla dollarla ölçülən investisiyalar cəlb etməklə çox qısa müddətdə bütün nəqliyyat infrastrukturunu modernləşdirib. Beynəlxalq nəqliyyat və enerji dəhlizlərinin işə düşməsi üçün bir çox layihə həyata keçirilib. Xəzər dənizindəki müasir beynəlxalq Ələt limanı, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti, Bakı-Tbilisi-Ceyhan layihəsi, "Cənub qaz dəhlizi" və digərləri buna bariz nümunədir. Ələt limanında azad iqtisadi zona yaradılır. Bu məkan yaxın gələcəkdə beynəlxalq daşımalarda və regionun logistika sahəsində aparıcı rol oynayacaq".

Ş.Mirziyoyev bu bölgənin bir parçası olan Əfqanıstanı sülhün və sabitliyin təmin edilməsi istiqamətində gərklü təxirəsalınmaz tədbirlərdən də danışdı. Sonra Əfqanıstan Prezidenti Məhəmməd Əşrəf Qani, Pakistanın Baş naziri İmran Xan, Avropa İttifaqının xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə Ali nümayəndəsi Cozef Borel və digər qonaqlar mövzu ilə bağlı fikirlərini və təkliflərini səsləndiriblər.

və Şərqi Avropa bazarlarına çıxmaq imkanı verən bu yolu inkişaf etdiririk.

Baş nazirinin müavini deyib ki, yuxarıda qeyd olunan təmas xəttində böyük potensiala malik əsas birləşdirici halqadır. Biz bir daha əmin olduq ki, koronavirus infeksiyasının sürətlə yayılması ilə bağlı olan global və regional çağırışlar fonunda əməkdaşlığımız və qarşılıqlı fəaliyyətimiz yüksək səviyyədedir.

Ş.Mustafayev vurğulayıb ki, Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin başa çatması, 44 günlük müharibənin Azərbaycanın Qələbəsi ilə bitməsi, işğal edilmiş ərazilərin azad olunmasından sonra Cənubi Qafqazda yeni geosiyasi vəziyyət yaranıb, bu da qarşıda yeni imkanlar açıb. "Biz hazırda Zəngəzur nəqliyyat dəhlizi üzərində işləyirik. Şərq-Qərb dəhlizinin bir hissəsi olan Zəngəzur dəhlizi region dövlətləri üçün böyük imkanlar və yeni perspektivlər yaradacaq", - deyərək Baş nazirinin müavini qeyd edib.

Konfransda Əfqanıstan böhranının tənzimlənməsi yolları, Mərkəzi və Cənubi Asiyada ticarət-iqtisadi, nəqliyyat-kommunikasiya, mədəni-humanitar sahələrdə əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi məsələləri müzakirə olunub.

Tədbirdə bu regionların dövlətləri arasında ticarət, investisiya, nəqliyyat, energetika, innovasiya, turizm, təhsil, səhiyyə, elm sahələrində və sabitliyin təmin edilməsi istiqamətində əməkdaşlıq barədə fikir mübadiləsi də aparılıb.

Azərbaycanın müdafiə naziri İtaliyanın ölkəmizə yeni təyin olunmuş səfiri ilə görüşüb

İyulun 16-da Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov İtaliya Respublikasının ölkəmizə yeni təyin olunmuş səfiri Klavdio Taffuri ilə görüşüb.

Müdafiə nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, səfiri ölkəmizdə diplomatik fəaliyyətə başlaması münasibətilə təbrik edən nazir ona Azərbaycan ilə İtaliya arasında hərbi



öməkdaşlığın genişləndirilməsi işində uğurlar arzulayıb. General-polkovnik Zakir Həsənov işğaldan azad edilmiş ərazilərdə, o cümlədən

Ermenistan-Azərbaycan dövlət sərhədindəki vəziyyətə toxunaraq, son vaxtlar gərginliyin artilmasına görə məsuliyyətin Ermənistanın üzərinə

düşdüyünü səfirin diqqətinə çatdırıb. Ölkəmizdə səfir kimi fəaliyyətə başlamasından məmnunluğunu ifadə edən diplomat Azərbaycan-İtaliya əlaqələrinin, xüsusilə hərbi sahədə əməkdaşlığın inkişafı üçün səylərini əsirgəməyəcəyini deyib.

Görüşdə hər iki ölkənin orduları arasında, eləcə də NATO proqramları çərçivəsində hərbi sahədə əməkdaşlığın mövcud vəziyyəti və inkişaf perspektivləri müzakirə olunub, regional təhlükəsizlik məsələlərinə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Ağdam rayonu ərazisində növbəti yeni hərbi hissənin açılışı olub



İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə dislokasiya olunan bölmələrin hərətoverli təminatı, qoşun xidmətinin təşkili və sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin göstərişinə əsasən həyata keçirilən tədbirlər davam edir.

Müdafiə nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, döyüş növbətçiliyi və qoşun xidmətinin yüksək səviyyədə təşkili, eləcə də şəxsi heyətin məişət şəraitinin təmin edilməsi məqsədilə Ağdam rayonu ərazisində müasir avadanlıqla təchiz olunmuş modul tipli növbəti hərbi hissə istifadəyə verilib. Kompleksdəki xidmət otaqları, kondisionerlər, mebellər, müasir tipli sanitariya qovşaqları, yataq lövazimləri, mətbəx avadanlığı və generatorlarla təchiz olunub.

Hərbi birlik komandiri general-mayor Hikmət Həsənov açılış münasibətilə müdafiə nazirinin təbrikini şəxsi heyətə



çatdırıb, onlara xidmətlərində uğurlar arzulayıb. Mərasimdə xidmətdə fərfələnen bir qrup hərbi qulluqçuya qiymətli hədiyyə

yələr təqdim edilib. Azad olunmuş digər ərazilərimizdə yeni hərbi hissələrin tikintisi planlı şəkildə davam edir.

“İşğaldan azad olunmuş ərazilərin ərzaq təhlükəsizliyində rolu” mövzusunda növbəti seminar keçirilib

İyulun 16-da Yeni Azərbaycan Partiyasının Mərkəzi Aparatında partiyanın Gənclər Birliyinin “Davamlı İnkişaf Məktəbi” layihəsi çərçivəsində “İşğaldan azad olunmuş ərazilərin ərzaq təhlükəsizliyində rolu” mövzusunda seminar keçirilib.

YAP-ın Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, tədbiri açan YAP Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar İsmaylov mövzu ilə bağlı məlumat verib.

Seminarıda YAP İdarə Heyətinin üzvü, AMEA-nın müxbir üzvü, aqrar elmləri doktoru, professor Amin İsmaylov çıxış edərək, 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan tarixi Zəfərimizin, harada yaşamasından asılı olmayaraq, bütün azərbaycanlılarda qürur hissi yaratdığı bildirib. “30 ilə yaxın müddətdə torpaqlarımızın azad edilməsi, tarixi sahibinə qaytarılması arzusu, istəyi ilə yaşayırdıq. Bu gün işğaldan azad edilmiş torpaqlarda həyata keçirilən quruculuq və bərpa işlərindən bəhs edirik. Dövlət başçısı İlham Əliyevin qətiyyəti, Azərbaycan Ordusunun gücü, qüdrəti, torpaq, Vətən sevgisi, xalqımızın birliyi, həmyerliyi sayəsində tarixi Qələbəmizə qovuşduq”, - deyərək vurğulayıb.

A.İsmaylov bildirib ki, Prezident İlham Əliyev 2020-ci



ilin yekunlarına həsr olunmuş videoformatda müşavirədə işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə quruculuq və bərpa işləri ilə bağlı hökumət qarşısında konkret vəzifələr qoydu. “Azərbaycan dövlətinin tarixi Qələbəmizdən dərhal sonra bu ərazilərimizdə quruculuq və bərpa işlərinə başlaması bir tərəfdən, Zəfər sevincimizdir, digər tərəfdən isə məlik olduğumuz iqtisadi və maliyyə imkanlarının təqdimatıdır. Ulu Öndər Heydər Əliyevin düşünlümsü və məqsədyönlü siyasətinin son 17 ildən artıq bir dövrdə Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsi Azərbaycanın bütün sahələrdə təcrübəsinin nümunəviyyəsinə geniş imkanlar açdı. Dövlət başçısı İlham Əliyevin Sərəncamı ilə təsdiqlənən “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişaf dair Milli Prioritetlər” işğaldan azad edil-

miş ərazilərdə görüləcək işləri özündə ehtiva edir”, - deyərək professor əlavə edib.

Müstəqillik dövründə ölkəmizin aqrar sahədə əldə etdiyi uğurlara, təcrübəyə, islahatlarla diqqət çəkən Amin İsmaylov bildirdi ki, bu təcrübələrin işğaldan azad edilmiş rayonlara yonəldilməsi, sahibkarlıq fəaliyyətlərinin təşviqi, bunun üçün zəruri olan proqramların həyata keçirilməsi, heyvandarlıq və bitkiçilik sahəsində infrastrukturun qurulması və digər məsələlər mühim əhəmiyyətə malikdir. İşğaldan azad edilmiş torpaqlarımızın hansı imkanlara malik olduğu bəllidir. Bu imkanlardan səmərəli istifadə etmək üçün ölkəmizin dayanıqlı inkişafına böyük töhfələr vermək mümkündür.

A.İsmaylov vurğulayıb ki, həmin ərazilərdə kənd təsərrüfatının inkişafı ölkənin ər-

zaq təhlükəsizliyinin, məşğulluğun təminatına töhfə verəcək. Həmçinin investisiyaların cəlbini sürətləndirəcək və su etiyatlarının istifadəsinə imkan yaradacaq. Bu proses qeyri-neft məhsullarının ixracının artmasına səbəb olacaq.

Qeyri-neft sektorunun, o cümlədən kənd təsərrüfatının inkişafının dövlətimizin həyata keçirdiyi iqtisadi siyasətin prioritet istiqamətlərindən biri kimi diqqətdə saxlanıldığını bildirdən A.İsmaylov Prezident İlham Əliyevin 2021-ci il 15 iyul tarixli “Aqrar sahədə istehsalın və emal sənayesinin inkişafına dair bir sıra tədbirlər haqqında” Fərmanını buna bariz nümunə kimi qeyd edib. Bildirib ki, bu sənəd hazırkı dövrün çağırışlarını özündə əks etdirir. Belə ki, ölkədə aqrar emal sənayesinin dayanıqlı inkişafı qeyri-neft sektorunun ixrac potensialının möhkəmləndirilməsi və ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması baxımından vacibdir.

Amin İsmaylov kənd təsərrüfatı baxımından potensiala malik işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin inkişafının Azərbaycanın iqtisadi cəhətdən daha da güclənməsində böyük rol oynayacağını qeyd edib.

Daha sonra gənclərin çoxsaylı sualları cavablandırılıb.

Müdafiə nazirliyi: “İki ölkənin dövlət sərhədi boyunca gərginliyin yaradılmasına görə məsuliyyət Ermənistanın üzərinə düşür”

İyulun 16-sı saat 10.00 və 13.00 radələrində Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələrinin Ermənistan-Azərbaycan dövlət sərhədinin Naçıxvan Muxtar Respublikasının Sədorək rayonu istiqamətində yerləşən Azərbaycan Ordusunun mövqelərini müxtəlif çaplı silahlardan atışa tutub.

Müdafiə nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, qarşı tərəfin susdurulması məqsədilə Ermənistan silahlı qüvvələrinin Vedi rayonunun Arazdəyən kəndi yaxınlığında yerləşən bölmələrinə cavab atışı açılıb. Azərbaycan Ordusunun şəxsi

heyəti arasında həlak olan və yaralanan yoxdur.

“Bir daha qeyd edirik ki, iki ölkənin dövlət sərhədi boyunca gərginliyin yaradılmasına görə məsuliyyət tam şəkildə Ermənistanın üzərinə düşür”, - deyərək Müdafiə nazirliyindən bildirilib.

Tarixinin ən qüdrətli Azərbaycanı

Əvvəlki 1-ci səh.

Zəngəzur dəhlizi tez bir zamanda fəaliyyətə başlayacaq və Azərbaycan Naçıxvanla quru əlaqələrini bərpa edərək global kommunikasiyalar üçün bütün dünyaya yeni imkanlar yaradacaq.

Kompleks yanaşma

Ümumən, Azərbaycan Prezidentinin bütün qərarları kimi, bu addımda da kompleks yanaşma, digər fərman və sərəncamlarla həmahənglik görünür. Fərmandan bir gün əvvəl, 6 iyul 2021-ci il tarixində də dövlət başçısı bir neçə mühüm sərəncam imzalayıb. Bunlardan biri “2020-ci il sentyabrın 27-dən başlayaraq Ermənistan Respublikası silahlı qüvvələrinin Azərbaycan Respublikasının ərazisinə təcavüzü nəticəsində zərər vurulmuş obyektlərin bərpası və təmir-tikinti işlərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında”dır.

Bələ ki, sərəncama əsasən, Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində dəymiş ziyanın aradan qaldırılması ilə bağlı zərər vurulmuş obyektlərin bərpası və təmir-tikinti işlərinin həyata keçirilməsinin təmin edilməsi üçün Prezidentin Ehtiyat Fondundan Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinə 30 milyon manat vəsait ayrılır.

Hərbi təcavüz nəticəsində mülki əhaliyə və dövlətə məxsus nəqliyyat vasitələrinə, sahibkarlıq fəaliyyəti subyektlərinə dəymiş ziyanın aradan qaldırılması məsələləri də diqqətdən kənar qalmır. Eyni tarixi daha bir sərəncamla Prezidentin Ehtiyat Fondundan İqtisadiyyat nazirliyinə bu məqsədlə 5 400 000 manat məbləğində vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulur.

Digər sərəncam isə eyni səbəbdən mülki əhəlinin əmlakına dəymiş ziyanla bağlı maddi yardım ödənilməsi barədədir. Bununla əlaqədar olaraq Prezidentin Ehtiyat Fondundan Maliyyə nazirliyinə 5 200 000 manat məbləğində vəsait ayrılır.

Dövlətimiz Ermənistan Silahlı Qüvvələrinin təcavüzü nəticəsində ölkəmizin kənd təsərrüfatına dəymiş ziyanı da aradan qaldırmaq əzmindədir. Dövlət rəhbərliyimiz müvafiq sərəncamında bu məqsədlə Kənd Təsərrüfatı nazirliyinə 1 400 000 manat məbləğində vəsaitin ayrılması təsbit edilib.

Bütün bunlar bir tərəfdən, Azərbaycan dövlətinin daim öz vətəndaşının yanında olmasını, istənilən probleminin həllinə köməyi, dəstək əlini ondan əsirgəməməsinə göstərir, eyni zamanda ölkəmizin iqtisadi gücünə dələlət edir. Bu addımlar həm də onu nümayiş etdirir ki, heç bir məsələ dövlət rəhbərliyinin nəzər-diqqətindən kənar qalmayacaq. Bütün işlər planlaşdırılıb şəkildə, öz vaxtında, vədəsində sistemli qaydada həyata keçirilib və prosesə ciddi nəzarət təmin olunur. Ölkəmiz yenilənir. Bu yenilik ruhu hər yerdə, hər an özünü hiss etdirir və insanlarımızın arzularını ilə üst-üstə düşür. Bu yeniliklərlə Azərbaycan özünü növbəti inkişaf mərhələlərinə həvərləyir.

Məlum olduğu kimi, qələbədə sonrakı illərdə Azərbaycan Prezidenti Füzulidə beynəlxalq hava limanının təməlini qoyub. Ermənilər Füzulidə boya şəhərdə hər yeri yandırır dağıtırdılar. Dağıntı o səviyyədə idi ki, hərbiçilərimiz özünü düşməndən azad etməyə dövlət bayrağımızı ucaltmağa salamət bir tikil tapıb bilməmişdilər. Bu gün isə Füzulidə beynəlxalq hava limanı inşa edilir və bu əhəmiyyətli infrastruktur obyektinin qısa zamanda istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur. Şuşanın Azərbaycan mədəniyyətinin paytaxtı elan olunmasından, dövlət rəhbərliyimiz iştirakı ilə bu qədim şəhərimizdə “Xaribülbül” festivalının keçirilməsindən, ardınca Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla “Şuşa Beyannaməsi”nin imzalanmasından sonra belə bir hava limanının əhəmiyyəti daha aydın görünür.

Şuşada səviyyəli olaraq beynəlxalq səviyyədə tədbirlərin təşkili nəzərdə tutulur. Təbii ki, bunun üçün Füzulidə Beynəlxalq Hava Limanı qonaqların gəlişini daha asan və təhlükəsiz formada təmin edəcək. İşğaldan azad edilmiş torpaqlarımızın xarici platformalarda təbliği, investisiyanın cəlbini, təcridən tikinti bünövrəni yaşıdığı azad bölgələrimizə yük daşınmalarının həyata keçirilməsi üçün belə infrastruktur obyektləri çox önəmlidir.

Füzulidə Beynəlxalq Hava Limanı gələcək perspektivdə Azərbaycan və Türkiyə arasında yük daşınmalarının daha rahat həyata keçirilməsi imkan verəcək. Belə ki, yükler Füzulidə



isə ermənilərin illər ərzində xarabazara çevirdikləri şəhər, kənd və qəsəbələrində tikinti-quruculuq işlərinin sürətlə aparılması, əhəlinin doğma yurdlarına qayıtması, bu torpaqlarda yenidən həyatın canlanması üçün imkanlar yaradır.

Ağdam, Füzulidə və Zəngilanın mina xəritələrinin əldə edilməsi bu bölgələrdə iqtisadi quruculuq və məskunlaşma prosesinə təkan verəcək. Mina xəritələrinin əldə etməklə Azərbaycan həm də Qarabağda nəqliyyat-loqistika layihələrini də daha sürətlə reallaşdırmaq imkanı qazanır.

Qarabağ regionun inkişaf mərkəzinə çevriləcək

44 günlük Vətən savaşını parlaq qələbə ilə başa vura-raq torpaqlarımızı ildırım sürəti ilə işğaldan azad etmiş Azərbaycan dövləti tikinti-quruculuq işlərinin miqyası işi göstərir ki, eyni sürətlə ərazilərimizi də dirçəltmək gücündədir. Düşməndən təmizləmiş yurd yerlərimizə abad yollar çəkilir. Lazımı infrastruktur qurulur. Kənd təsərrüfatı potensialından istifadə üçün müvafiq addımlar atılır. Vəndal ermənilərin ekologiyaya vurduqları ziyanların aradan qaldırılması məqsədilə başlanğıc işlər görülür. Yaxın illərdə bu bölgəni Azərbaycanın və ümumən, regionun əsas inkişaf mərkəzlərindən birinə çevirmək üçün ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir.

Məlum olduğu kimi, qələbədə sonrakı illərdə Azərbaycan Prezidenti Füzulidə beynəlxalq hava limanının təməlini qoyub. Ermənilər Füzulidə boya şəhərdə hər yeri yandırır dağıtırdılar. Dağıntı o səviyyədə idi ki, hərbiçilərimiz özünü düşməndən azad etməyə dövlət bayrağımızı ucaltmağa salamət bir tikil tapıb bilməmişdilər. Bu gün isə Füzulidə beynəlxalq hava limanı inşa edilir və bu əhəmiyyətli infrastruktur obyektinin qısa zamanda istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur. Şuşanın Azərbaycan mədəniyyətinin paytaxtı elan olunmasından, dövlət rəhbərliyimiz iştirakı ilə bu qədim şəhərimizdə “Xaribülbül” festivalının keçirilməsindən, ardınca Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla “Şuşa Beyannaməsi”nin imzalanmasından sonra belə bir hava limanının əhəmiyyəti daha aydın görünür.

Şuşada səviyyəli olaraq beynəlxalq səviyyədə tədbirlərin təşkili nəzərdə tutulur. Təbii ki, bunun üçün Füzulidə Beynəlxalq Hava Limanı qonaqların gəlişini daha asan və təhlükəsiz formada təmin edəcək. İşğaldan azad edilmiş torpaqlarımızın xarici platformalarda təbliği, investisiyanın cəlbini, təcridən tikinti bünövrəni yaşıdığı azad bölgələrimizə yük daşınmalarının həyata keçirilməsi üçün belə infrastruktur obyektləri çox önəmlidir.

Beynəlxalq Hava Limanına daha rahat şəkildə daşıma və Naçıxvan dəhlizindən qardaş ölkəyə aparılıb, eləcə də aks-marşrutla daşımalar həyata keçirilə bilər.

Azərbaycan bununla özünün tranzit potensialını gücləndirir. Beynəlxalq daşımanın daha səmərəli olması üçün alternativ yollar yaradır. Eyni zamanda bölgədə sülhün, sabitlik və inkişafın təmin olunmasından ötrü hər kəsin faydalana biləcəyi imkanlar formalaşdırılır.

Milsilsiz bir şəhər

Mədəniyyət paytaxtımız olan Şuşada bərpa-yenidənqurma işləri intensiv şəkildə davam etdirilməkdədir. Şuşaya “Zəfər” yolu çəkilir. Şəhərin bir sıra tarixi binaları, yaşayış məntəqələri, abidələri restavratsiya olunur. İnfrastruktur sistemi yenilənir. Yeni məktəb, məscid də daxil olmaqla bir neçə obyektin təməli qoyulub və inşaat işləri həyata keçirilir. Qısa müddətdən sonra böyük turizm axını olacaq. Şuşada interaktiv məlumatverici lövhələrin quraşdırılması, turizm xidmətləri ilə bağlı mobil tətbiqlərin, tarixi abidələr, keçmiş münaqişənin izləri haqqında məlumat verən robot-bələdçilərin, intellektual nəqliyyat sisteminin, “yaşıl enerji” istehsalının təbii nəzərdə tutulur. Bütün bunlar ölkəmizə turist axınıni daha da sürətləndirəcək.

Mayın 28-də Respublika Günündə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Ağdam rayonundan olan ziyalıların iştirakı ilə şəhərin bərpasının təməlini qoydu. Ağdamın beş planı mədəniyyətə və iqtisadi inkişafına yönəldilmişdir. Bütün bunlar ölkəmizə turist axınıni daha da sürətləndirəcək.

Mayın 28-də Respublika Günündə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Ağdam rayonundan olan ziyalıların iştirakı ilə şəhərin bərpasının təməlini qoydu. Ağdamın beş planı mədəniyyətə və iqtisadi inkişafına yönəldilmişdir. Bütün bunlar ölkəmizə turist axınıni daha da sürətləndirəcək.

“Ağıllı şəhər” texnologiyaları böyük turizm potensialına malik Qarabağ regionunda bu sektoru inkişaf etdirmək üçün geniş şərait yaradacaq. XXI əsrin innovativ mühərri-bəsinə aparacaq torpaqlarımızı düşmənlər tapdığından azad edən Azərbaycan dövləti indi də yeni minilliyin texnologiyaları ilə şəhər və kəndlərimizi yenidən qurur. Bütün bunlar təkə iqtisadi imkanlar hesabına başa gələn layihələr deyil. Bundan ötrü zəruri infrastruktur təminatı, peşəkar kadrlar potensialı, geniş xarici əlaqələr və s. tələb olunur. Azərbaycanın tikinti-quruculuq işlərini belə sürətli həyata keçirməsi onu göstərir ki, ölkəmiz iqtisadi nailiyyətlərlə yanaşı, bütün bunlara da vaxtında nail ola bilər.

Bu, tarixin ən qüdrətli Azərbaycanını imkanlandırır.

Şəhər mərkəzi Qarabağ şəhərlərinin ənənəvi memarlığı üslubunda inşa ediləcək. İnzibati mərkəz futbol stadionundan (30 min nəfərlik), inzibati binalardan, teatrdan, konsert salonundan və Qarabağ Universitetindən ibarət olacaq. Həmçinin şəhərdə Qələbə muzeyi və açıq hava konsert salonunun olduğu park da salınacaq.

Hər fərdi evə kənd təsərrüfatı ehtiyacları üçün 4-5 hektarlıq torpaq sahəsi ayrılacaq. Suqovuşan və Xaçınçay su anbarları və ərteziyan mənbələri su təchizatı üçün istifadə ediləcək.

Ağdam insanları üçün komfortlu şəhər olacaq. Ona görə də şəhərdə böyük piyada və velosiped yolları şəbəkəsi qurulacaq. Şəhərin nəqliyyat sistemi dairəvi olacaq. Magistral yollardan başqa, tramvay xətti də nəzərdə tutulub. Azərbaycanın ilk dəfə olaraq burada “ağıllı şəhər” sistemi tətbiq ediləcək.

“Ağıllı” şəhər və kənd konsepti

Zəngilan rayonunun Ağalı kəndində də dövlət rəhbərliyimizin iştirakı ilə ilk “ağıllı kənd” layihəsinin təməli qoyulub və inşaat işləri davam etdirilməkdədir. Kənddə layihənin icrası, əsasən, 5 komponent üzrə həyata keçirilir. Bunlar yaşayış, istehsal, sosial xidmətlər, “ağıllı kənd təsərrüfatı”, alternativ enerji sahələridir. Burada inşa edilən 200 evdən ibarət kəndin enerjiyə olan tələbatı yalnız alternativ enerji mənbələrindən əldə olunacaq.

Prezident İlham Əliyev öz çıxışlarında dəfələrlə bildirdi ki, azad olunmuş ərazilərimiz “yaşıl enerji” zonasına çevriləcək. Təbii ətraf mühit və “yaşıl artım” ölkəsi olmaq Azərbaycanın 2030-cu ilədək nəzərdə tutduğu Milli Prioritetlərdə də öz əksini tapıb. Azad torpaqlarımızda tikinti-quruculuq tədbirləri də buna uyğun həyata keçirilir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə yüksək texnologiyalar və “ağıllı şəhər”, “ağıllı kənd” konsepsiyasının tətbiqi Azərbaycan dünyada misli görünməmiş dəyişikliklərə həyata keçirmək imkanı verir. İşğalçıların 30 il ərzində xarabə qoyduqları Azərbaycan bəlgədə sülhün və iqtisadi inkişafın davamlı olmasına çalışan dövlət mövqeyini bütün dünyaya nümayiş etdirir. “Ağıllı şəhər”, “ağıllı kənd” layihələrini tətbiq etməklə Azərbaycan təhlükəsizlik, vaxt və rahatlıq, sağlamliq, ətraf mühitin keyfiyyəti, sosial əlaqə və vətəndaş iştirakı, iş yerləri və yaşayış xərç kimi müxtəlif həyat keyfiyyəti standartları formalaşdırır.

Bələ texnologiyalar vətəndaşların sağlamlığını və rifahını yaxşılaşdırmaqla yanaşı, iqtisadi inkişafın yeni yollarını təqdim edir. Bərpa olunan ərazilərdə müasir texnologiyaların tətbiqi regionun dirçəliş prosesini sürətləndirir, texnologiyalar sahəsinə marağ göstərən investorlar üçün xüsusi marağ kəsb edir, investisiyaların axınıni sürətləndirir. Eyni zamanda Qarabağda innovasiya mərkəzləri və texnoparkların yaradılmasının fundamental əsaslarını formalaşdırır. Bu, Azərbaycanın dünyanı aparıcı ölkələrinin sıralarında da bu ərazilərdəki bərpa-yenidənqurma işlərində iştirakında marağını nümayiş etdirir. Həmin ölkələrin və onlara aid şirkətlərin qarşılıqlı maraqları ilə bölgədə yaxın gələcək üçün çox əhəmiyyətli inkişaf imkanları formalaşır.

“Ağıllı şəhər” texnologiyaları böyük turizm potensialına malik Qarabağ regionunda bu sektoru inkişaf etdirmək üçün geniş şərait yaradacaq. XXI əsrin innovativ mühərri-bəsinə aparacaq torpaqlarımızı düşmənlər tapdığından azad edən Azərbaycan dövləti indi də yeni minilliyin texnologiyaları ilə şəhər və kəndlərimizi yenidən qurur. Bütün bunlar təkə iqtisadi imkanlar hesabına başa gələn layihələr deyil. Bundan ötrü zəruri infrastruktur təminatı, peşəkar kadrlar potensialı, geniş xarici əlaqələr və s. tələb olunur. Azərbaycanın tikinti-quruculuq işlərini belə sürətli həyata keçirməsi onu göstərir ki, ölkəmiz iqtisadi nailiyyətlərlə yanaşı, bütün bunlara da vaxtında nail ola bilər.

Bu, tarixin ən qüdrətli Azərbaycanını imkanlandırır.

İradə ƏLİYEVA, “Azərbaycan”



Əvvəlki 1-ci səh.

Azərbaycan türklərinə məxsus olan və onların yaşadığı Zəngəzur adına bənzər adlar Azərbaycan ərazisində çoxdur. Məsələn, Zəngilan rayonu, Yarıdmlı rayonunda Zəngələ kəndi və digərləri.

Azərbaycanın şimal torpaqları çarizmin tərəfindən işğal edilmiş ilhaq olunduqdan sonra ermənilər bu ərazilərdə belli məqsədlər namına yerləşdiriliblər. Çar Rusiyasında XIX əsrin 60-cı illərində aparılan islahatların nəticəsində yarıdmlı qəzalardan biri olan Zəngəzur qəzası Yelizavetpol (Gəncə) quberniyasının tərkibində olub. 1918-1920-ci illərdə ərazi təqribən 114 min kv.km olan Azərbaycan Cümhuriyyətində də Zəngəzur qəzası Gəncə quberniyasının tərkibində idi.

Azərbaycan bolşevik işğalına məruz qaldıqdan sonra qondarma Zəngəzur məsələsinin ortaya atılması: məqsəd nədir?

Zəngəzur qəzası ilə bağlı problemlər Azərbaycanın bolşevik Rusiyası tərəfindən işğalından sonra başladı. Daşnak Ermənistanın hərbi hissələri hücum edərək Zəngəzurda azərbaycanlılara məxsus yaşayış məntəqələrini dağıtdılar və əhalini qaçqınç qeydirdilər. Bu hərəkətlərə etiraz edən Azərbaycan SSR Xalq Xarici İşlər Komissarlığı 1920-ci il aprelin 30-da daşnak Ermənistan hökumətini verdiyi notada aşağıdakıları tələb etdi: "1. Zəngəzurdan ordularını çıxarın; 2. Öz sərhədlərini zəngəzur çəkilsin. 3. Millətlərə qarşı qırğını dayandırın. Əks halda, Azərbaycan SSR İnqilab Komitəsi özünü Ermənistan Respublikası hökuməti ilə müharibə vəziyyətində hesab edəcəkdir".

Azərbaycanlılara qarşı törədilən qırğınları Ermənistan rəsmiləri də etiraf edirdilər. Daşnakötüyünün rəhbərliklərindən biri olan Ovanes Kaçaznuni bununu bağli sonralar yazırdı: "Ermənistanla, Ağbabadla, Zoddla, Zəngibasarla, Vedibasarla, Şəur-Naxçıvanla, Zəngəzurda və b. yerlərdə müsəlman əhalinə qarşı qarlı döyüşlər aparıldı".

Zəngəzurda sovet hakimiyyətinin qurulmasına, Ermənistanla isə daşnakların hakimiyyətə gəlməsinə baxmayaraq, sovet Rusiyası Daşnak Ermənistanı ilə yaxınlaşmağa çalışır və bundan ötrü tarixən azərbaycanlılara məxsus ərazilər əvvəlcə mübahisəli elan edib, sonra isə ermənilərə verilməsini bir vasitə olaraq görürdü. Aprelin 30-da RSFSR xalq xarici işlər komissarı Georgi Çiçerinin Qafqaz cəbhəsi Hərbi İnqilab Şurasının üzvü Qriqori (Serqo) Orconikidzəyə göndərdiyi teleqramında daşnak hökuməti ilə kompromis əldə edilməsini sovet Rusiyası üçün vacib olduğunu yazaraq şərtləri aşağıdakı kimi ifadə etdi: "Azərbaycan hökuməti yalnız ... və Zəngəzur yu deyil, Şəur-Dərələyəz qəzasını da mübahisəli elan edir. Sonuncu ərazi heç vaxt, heç bir halda mübahisəli olmamışdır və həttə Müsavət hökuməti belə oranı hamış Ermənistan kimi tanımışdır. Şəur-Dərələyəz Ermənistanla demək olar ki, heç nə qalmır, Ermənistan sülh nümeyəndə heyəti uzun müqavimətdən sonra gec-tez böyük hissəsinin Ermənistanla verəcəyine (sənədə verilecəyi yazılmışdır. - M.Q.) ümid edək ... və Zəngəzur mübahisəli olduğunu ilə heç bir halda razlaşmırıq. Digər tərəfdən, Ermənistanla müqavilə üzvlərini Azərbaycan hökumətinin tələblərinə zidd olmadığına dair Azərbaycan hökuməti ilə razılığa gəlməyimiz zəruridir. Sizin Bakıda çox böyük təsiriniz olduğundan xahiş edirik, bu təsirdən istifadə edərək Azərbaycan hökumətinin ...Zəngəzur mübahisəli ərazi kimi tanınmasına nail olun".

Georgi Çiçerinin tarixböyü coğrafi-siyasi və etnik-mədəni baxımdan Azərbaycanca məxsus olmuş ərazilərin Ermənistanla verilməsini təklif edirdi. Qriqori (Serqo) Orconikidzə isə Zəngəzurun Azərbaycan tərkibində muxtariyyətinin elan olunmasını, digər ərazilərin Ermənistanla verilməsini üçün təzyiqlər edilməsini təklif edər, bunu "türk təhlükəsi" və iqtisadi amillərlə əlaqələndirirdi. Təvsiyə etdiyi ki, muxtariyyətin elanı ideyası RSFSR və Ermənistan arasında imzalanacaq müqavilədə göstərilməməli, ideya Azərbaycanca gəlməlidir.

O. Georgi Çiçerini teleqramında daşnak hökumətini əsaslandırır: "Azərbaycan ... Zəngəzurun təclii və danışıqsız birləşdirilməsini təklif edir. Məncə, bunu etmək zəruridir. Çünki hər iki qəza iqtisadi baxımdan Bakıya meyllidir və xüsusilə, Bəyazid türki diviziyasının araya girdiyi indiki vaxtda bu qəzalar tamamilə İrevandan ayrılışlar. Bu qəzalar mübahisəli saxlanıldığı halda, onlar sözsüz, türklər tərəfindən tutulacaqlar və bütün erməni əhalisi qılıncdan keçiriləcəklər. Bunu aradan qaldırmaq üçün biz heç nə edə bilmirik. Bu qəzalardan Azərbaycanca birləşdirilməsi Azərbaycan kommunistlərinin əlinə güclü dəlil vermiş olar və köçərlər üçün yolları açardır. Qabriyyənin (Ermənistan Hərbi-İnqilab Komitəsinin üzvü S.M.Ter-Qabriyyənin nəzərdə tutulur - M.Q.) sözlərinə görə erməni nümayəndəliyi sözsüz buna gedər. Məsələnin həllini belə gedişində Azərbaycanın məcbur etmək olar ki, digər vilayətlərdən imtina etsin. Fikrimcə, ...Zəngəzur təclii olaraq Azərbaycanca birləşdirilməlidir. Azərbaycanın məcbur edəcəyini ki, bu vilayətlərin muxtariyyətini elan etsin, lakin bu ideya Azərbaycanca gəlməlidir və heç bir halda bunu müqavilədə (Rusiya ilə Ermənistan arasında imzalanacaq müqavilə nəzərdə tutulur - M.Q.) göstərmək olmaz".

Qeyd etmək lazımdır ki, bu zaman Ermənistan hələ sovetləşdirilməmişdi. Georgi Çiçerinin iyulun 8-də Qriqori (Serqo) Orconikidzəyə göndərdiyi teleqramında yazırdı: "Biz əla bilirik ki, Ermənistanın da sovetləşdirilməsi üçün zaman yetişəcəkdir, lakin indi ona getmək təzdir. Ən başlıcası, indi nəyə nail olmaq olar? İndi ...Zəngəzur mübahisəli yerlər elan etmək olar, bunun üçün isə Azərbaycan hökumətinin razılıq verməsi gərəkdir. Bu, bizim üçün zəruridir, biz mütləq Ermənistan ilə müqavilə bağlamalıyıq. Bunu qəti şəkildə beynəlxalq vəziyyət tələb edir, bunun üçün isə ən azından ... və Zəngəzur mübahisəli elan etmək lazımdır".

Georgi Çiçerinin "Azərbaycan hökumətinin razılıq verməsi gərəkdir" deməkə, əslində, Zəngəzurun Azərbaycan torpağı olduğunu təsdiqləyir, həmin əraziləri "mübahisəli elan etmək"lə

"Şərqi Zəngəzur bizim tarixi torpağımızdır. Qərbi Zəngəzur bizim tarixi torpağımızdır. Biz tarixi unuda bilmərik, kimsənə siyasi uraqların girovuna çevirə bilmərik. Gəlsinlər, açsınlar tarixi sənədləri, xəritələri, baxsınlar, sovet hökuməti Zəngəzuru nə vaxt Azərbaycandan qoparıb Ermənistanla verib. Bu, yaxın tarixdir - 101 il bundan əvvəl. Yəni biz deyək ki, bu, olmayıb? Nəyə görə? Biz həqiqəti deyirik. Bizim dədə-baba torpağımızdır: bütün Zəngəzur - Şərqi və Qərbi Zəngəzur".

İlham ƏLİYEV

Tarix olduğu kimi

101 illik Zəngəzur ədalətsizliyi

Prezident İlham Əliyev tarixi torpaqlarımızda Azərbaycanın hüququnu bəyan etdi



isə gələcəkdə Ermənistanla verilməsini düşünürdü.

Mərkəzi hökumətin azərbaycanlılara məxsus tarixi əraziləri Ermənistanla vermək cəhdləri Azərbaycanda narazılığa səbəb oldu. Azərbaycan SSR Xalq Komissarları Sovetinin sədri Nəriman Nərimanov, Gürcüstan K(b)P rəhbəri və RK(b)P MK Qafqaz Bürosunun üzvü Polikarp (Budu) Mdivani (Gürcüstan o zaman hələ işğal edilmiş sovetləşdirilməmişdi - M.Q.), XI ordu Hərbi İnqilab Şurasının səlahiyyətli nümayəndəsi Anastas Mikoyan, Azərbaycan K(b)P MK Rayaset Heyətinin sədri Viktor (Mikoy) Nənevşvili, IX Ordu rəhbərindən Mikail Levandovski, Hərbi İnqilab Şurasının üzvləri J.Vesnik və I.Mixaylov RK(b)P MK-ya göndərdikləri 1920-ci il 10 iyul tarixli məktubda Qafqazda inqilabın mənafeyinə zidd olan, Ermənistan ilə aparılan məlum danışıqlarda nəzərdə tutulan Zəngəzur məsələsinə dair vahid fikirlərini bildirdilər. Onlar yazırdılar ki, Zəngəzurun Baki ilə qırıqlması iqtisadi və mədəni birləyi, onun İrevanla tamamilə əlaqəli olmaması 1919-cu ildə Qarabağın erməni əhalisinin kəndi qaralmasına aydın şəkildə təsdiqi tapıb. Məktub müəlliflərinin fikrincə, Ermənistan agentlərinin təxribatçı əməllərinə baxmayaraq, hər halda erməni əhalişi ermənilərə sakit həyat təminatı şarti ilə Azərbaycanla tamamilə bir yerdə olmağa qəti surətdə razıdır.

Müsləman (azərbaycanlı - M.Q.) küt-lələrini Azərbaycanın köhnə sərhədlərində saxlamamağı sovet hakimiyyətinin xeyanəti, emənperəstliyi və ya zeifliyi kimi qiymətləndirən Nəriman Nərimanov xəbərdarlıq edirdi: "...Zəngəzur məsələsinə tədrüddü etmələ Azərbaycanca rezi-viziyəyə qoymasınlar".

N.Nərimanov bununu bağli olaraq sovet rəhbəri Vladimir Lenina birmənə-i şəkildə yazırdı: "Mərkəz Gürcüstanın və Ermənistanın müstəqilliyini tanımışdır. Lakin eyni zamanda Mərkəz Azərbaycanın mübahisəsiz ərazilərini Ermənistanla verir".

Bu məsələdə Georgi Çiçerini təqsirləndirən Nəriman Nərimanov təkrarən Vladimir Leninə yazırdı: "Əgər Mərkəz Azərbaycanı qurban etmək və yalnız Bakını - nefti özündə saxlamaq səfəhdirlərsə və Şərqi siyasetindən imtina edirsə, qoy etsin, lakin xəbərdarlıq edirik: bütöv Azərbaycan olmadan xain daşnakların və gürcü mənsevklərinin qonşuluğunda Bakını saxlamaq olmaz. Digər tərəfdən, mən Sızdan öyrənmək istəyirəm, mərkəz biz müsəlmanlara necə baxır və o, belə mühüm məsələləri bizsiz necə həll edə bilər. Mərkəz bize inanmaya bilər, ancaq Orconikidzə və Mdivani kimi məsul yoldaşlar da mərkəzin qərarı ilə razı deyilərlər... Hansı ki, hamış deyirlər, müsəlman kommunistlər Azərbaycanı Rusiyaya satmışlar. Həmin Rusiya Gürcüstanı və Ermənistanın müstəqilliyini tanıyır, lakin nəyə görə Azərbaycanca sovet hakimiyyəti qurulana qədərki mübahisəsiz əraziləri mübahisəli hesab edir".

Bundan sonra XI ordu rəhbərlərindən Aleksandr Yeqorov, XI ordu Hərbi İnqilab Şurasının səlahiyyətli nümayəndəsi Anastas Mikoyan, Azərbaycan SSR xalq hərbi dəniz işləri komissarı Əliyevlər Qarayev, xalq xarici işlər komissarı Mirzədaşev Hüseynov, XKS sədri Nəriman Nərimanov, xalq maarif komissarı və Fehla-Kəndli Müfəttişliyi komissarı Dadaş Bünyadzadə, Azərbaycan İnqilab Komitəsinin üzvü Mir-bəşir Qasimov, Azərbaycan K(b)P MK Rayaset Heyətinin sədri Viktor Naneyşvili, Qriqori (Serqo) Orconikidzə,

RK(b)P MK Qafqaz Bürosunun əməkdaşı Yelena Stasova, XI ordu Hərbi Şurası nümayəndələrinin və RSFSR-in Ermənistan Respublikasındakı səlahiyyətli nümayəndəsi Boris Leqranın işti-raklı ilə Azərbaycan K(b)P MK Bürosunun iyulun 15-də keçirilən iclasında Ermənistan ilə sülh haqqında məsələ də müzakirə edildi.

Müzakirələr nəticəsində qəbul edilən dörd bənddən ibarət qərarın birinci bəndində yazılırdı ki, Zəngəzur Azərbaycana birləşdirilməlidir. Qriqori (Serqo) Orconikidzə iyulun 19-da Vladimir Leninə və Georgi Çiçerinə Vlahiqaq-qazdan göndərdiyi teleqramında yazırdı: "... Zəngəzurda sovet hakimiyyəti elan edilməsi və adçıqların hər iki ərazi (ham da Qarabağ nəzərdə tutulur - M.Q.) özünü Azərbaycanın sovet respublikasının hissəsi hesab edir. Ümumiyyətlə, mənim fikrimcə, Azərbaycanın sədrini (N.Nərimanov nəzərdə tutulur - M.Q.) Məskiyaya çağırmaq və onunla birlikdə Azərbaycanca və Ermənistan aid olan məsələləri həll etmək lazımdır. Və bunu Ermənistanla müqavilə bağlananadək etmək lazımdır".

Bu zaman bir neçə cəbhədə istisnalı savaşı apararı Türkiyəyə qarşı Daşnak Ermənistanı da müharibəyə başladılar. Türkiyə Böyük Millət Meclisi hökuməti buna cavab verməyə məcbur oldu.

Türkiyə və Ermənistan arasında müharibə davam edərək bolşevik Rusiyası özünü Ermənistanın xilaskarı kimi göstərərək yanına çəkmək və daşnaklarla müharibədə qalib gələcək Türkiyə ilə yaxınlaşmaması üçün Azərbaycanı təzyiqlə altında saxlamaq məqsədli bəzi təhdidlər gördü. Bakıda 1920-ci il noyabrın 4-də Azərbaycan K(b)P MK Siyasi Bürosunun və RK(b)P Qafqaz Bürosunun üzvlərinin birliktə keçirilən iclasında (protokol №4, 2-ci bənd) "Ermənistanla vəziyyət haqqında Leqran yoldaşın məruzəsi" adlı məsələ müzakirə edildi. İclasın sədri Azərbaycan K(b)P MK-nın məsul katibi Qriqori Kaminski, katibi isə Lozner idi. İclasda Siyasi Bürosunun üzvləri Nəriman Nərimanov, Mirzədaşev Hüseynov və Aleksandr Yeqorov, Qafqaz Bürosunun üzvləri İosif Stalin, Qriqori (Serqo) Orconikidzə, Yelena Stasova və RSFSR-in Gürcüstan Demokratik Respublikasındakı nümayəndəsi Aron Şeynman, Boris Leqran, Ermənistan Hərbi İnqilab Komitəsinin və Hərbi İnqilab Şurasının (o zaman Ermənistan hələ sovetləşdirilməmişdi - M.Q.) üzvü Saak Qabriyyəlin və Əliyevlərdən Qarayev iştirak edirdilər.

Boris Leqranın məruzəsindən sonra məxfi qərarlar qəbul edildi. Ermənistan ilə Rusiya arasında imzalanacaq sülh müqaviləsində Zəngəzurun Ermənistanla verilməsini əks olunub-olunmamasına dair məsələdə Siyasi Büro üzvləri belə bir fikir söylədilər ki, bu, siyasi və strateji baxımdan faydalı deyildir, yalnız ən çılxılmaz halda edilə bilər. Zəngəzur haqqında Siyasi Bürosun fikrinin motivlərini tərtib etmək Nəriman Nərimanovca tapşırıldı.

Zəngəzurun Ermənistanla verilməsi məsələsinin imzalanacaq Rusiya-Ermənistan müqaviləsində əks olunmaması və Nəriman Nərimanova həmin ərazilərin verilməsini formalaşdırılmasını təşviqləməsi səbəbsiz deyildi. Əgər müqavilədə bu məsələlər əks olunardısı, onda bolşevik Rusiyaya Azərbaycan torpağını verməkə daxili işlərə kobud müdaxiləsinə bir daha təsdiq edərək özünü tamamilə gözdən sala, "müstəqil" elan etdiyi Azərbaycan SSR-ini idarə etdiyini açıq-aşkar göstərər, respublikada antisovet müqavimət hərəkatı daha da genişləndirədi. Ona görə də Rusiya bu təklifin Azərbaycanca gəlməsini daha uyğun görürdü. Belə bir təklif yerli sovet hakimiyyətinə Azərbaycan xalqının gözündə düşürdüydükdən mərkəzdən asılılığına daha da artırırdı. Bununla bolşevik Rusiyası həm də erməni icimai rəyini də tərəfinə çəker və daşnakların hakimiyyətdən getməsinə sürətləndirirdi.

Mərkəzin təzyiqləri ilə Bakıda bu qərarlar qəbul edilərkən Daşnak Ermənistanı ilə Türkiyə arasında müharibə davam edirdi. Daşnakların məğlub edilməsi şəksiz olduğundan sovet Rusi-



yaşı xadimlərinə daha çox Bakının və sovet hakimiyyətinin təleyi düşündürdü. Qriqori (Serqo) Orconikidzənin məlumatlarına əsaslanaraq İosif Stalin 1920-ci il noyabrın 16-da Vlahiqaq-qazdan Vladimir Leninə göndərdiyi şifərli teleqramında yazırdı:

"Təhlükə Bakını üç tərəfdən təhdid edə bilər. Birinci təhlükə cənubdan İngiltərə tərəfdəndir. Əgər Ənzəli və Rəst şah hökumətinə verilsə, İndi İranda yeganə real hakimiyyət İngiltərədədir. Belə vəziyyətdə İngiltərə Xəzər dənizinə bir neçə sualtı qayıq buraxsa, bizim su nəqliyyatımızı poza bilər. Əgər o, qoşunlarını bir qəder də şimala doğru gətirsə, onda Bakının müdafiəsi üçün işi qıvrma lazım olacaqdır. Belə təhlükəni aradan qaldırmaq üçün İngiltərə İranda xüfəyə qədər Ənzəli və Rəstə münəvəqqətli olaraq qalmağa bəaredə şər qoymağ lazımdır. İkinci təhlükə Türkiyə tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qərarlaşsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın el ümumi sərəhdə qazanar. Bu təhlükəni aradan qaldırmaq üçün indiki şəraitdən istifadə edərək Ermənistanı sovetləşdirək, erməni sovet pəzinə Türkiyə və Azərbaycanın arasına vurmağ lazımdır. Üçüncü təhlükə Gürcüstan tərəfdəndir. Əgər Türkiyə Ermənistanla qəralarsa, onda Azərbaycanın



Əvvəlki 1-ci sah.

Kənardan o qədr işıqlı, özəmətli, ürəkəcan, ətrafındakı digər evlərdən fərqli görünür ki... "Görəsən, bu evdə hansı xoşbəxt ailə yaşayır", deyərək özünə sual verməyə bilmərsən... Geniş doqquzqa yaxınlaşdıqca uşaq səs-küyü eşidirsən, marağın getdikcə daha da artır, kim bilir, az sonra açılacaq qapının arxasında necə xoş, ürəkəcan bir mənzərə ilə qarşılaşacaqsan... Amma əfsus... Bu işıqlı evin içərisinə o qədr qarantlıq, ağırlıq talelər sığınmış ki... Görməyə gözlərin, dinləməyə ürəyinin tab gətirməz...

Bura Qadın və Uşaq Sığınacağıdır. Ömür yolları keşməkeşli, sevinərək qurduqları ailələri yarımqıç qalan, tifaqları dağılan, həyatın ağır zərbəsinə tuş gələn qadınların, anaların üz tutduqları sığınacaq ünvanı...

Və bir də valideyn qovğasının ortasında qalan körpələrin, uşaqların, yeniyətməliyin həyatda tutunub yaşamağa çalışdıqları pənah yeri...

Çıxış yolu yalnız bu idi...



Pənah evi

Ömür yolları keşməkeşli, tifaqları dağılan, həyatın ağır zərbəsinə tuş gələn qadınların və uşaqların üz tutduqları sığınacaq ünvanı...

Elə yuxarıda təsvir etdiyimiz həyat hekayəsinin qəhrəmanı ilə də bu sığınacaq evində tanış oluruq. Sevdə (adlar şərtidir) danışır ki, 4 gündür burada olsa da, ona elə gəlir ki, sanki 40 ildir bir yaşlı oğlundan ayırdır. Oğlunun səsi qulaqlarından gəlir, rüyalarından da ağlayaraq onu haraylayan bir körpənin səsinə oyanır: "Ailə quranda 20 yaşım var idi, qoşulub qaçmışam. Heç rəsmi nikahımız da yoxdur. Yoldaşım içki düşkünüdür. Ailə qurduğumuz gündən bu zərəri verdiyi-görə hər gün məni döyür, təhqir edirdi. Ailəmin dağılması üçün 6 il bu cür yaşayıb, dözmüşəm. O, dəfələrlə içkidən ayrılmışam üçün cəhd də göstərmişəm, amma alınmayıb. Psixoloji vəziyyəti getdikcə pisləşir, buna görə mənə qarşı daha agresivlik nümayiş etdirir, döyürdü. Məni döyən zaman uşaqlar da qorxur, qanbağır olurlar. Artıq bu cür yaşamaq həm öz, həm də uşaqlarımın həyatı üçün təhlükəli idi. O, mənə başqa çarə qoymadı, çıxış yolu ayırla-mışdıq ki..."

Atasının rəhmətə getdiyini, anasının isə xəstə olduğunu deyən Sevdə qeyd edir ki, ona dayağ ola-caq bir yaxını olmadığı üçün bu ünvanı üz tutub: "Peşə liseyində geyim üzrə dizaynerlik oxumuşam. Özümü toparlayıb işləyəcəm. Vəziyyətim düzəldəndə oğlumu da yanma gətirəcəm, onsuz yaşaya bil-mərəm. Bu həyatda yalnızam, gərək güclü olub təqdim olunan, öv-ladlarını gətirən ümidinə qoyma-yıb özüm böyüdüm".

Bilmirik, bir övladın anasız qal-masına görə onu günahlandırmaq, yoxsa... Sualların cavabsız qaldığı an...



etdirib. Buranın maliyyələşməsi məsələsi isə illər uzunu sadəcə ola-raq könlü olub: "Məsələm, gördüm ki, qurbanların tibbi ehtiyacı var, o zaman həkim rəfiqəmi könlüllü bu işə cəlb etdim. Daha sonra lazım olan hüquq xidmətlər, psixoloji yardımın üçün də könlüllü şəxslər cəlb etdik".

Bu zamana qədər müxtəlif ünvanlarda fəaliyyət göstərən sığınacaq evinin indiki binasında 60 nəfərə yaxın adamı qəbul etmək olar. Psixoloq, hüquqşünas, 5 nəfər sosial işçi fəaliyyət göstərən sığınacaqda hazırda 12 qadın, 30-a yaxın uşaq var.

Binada mühafizə kameraları quraşdırılıb, təhlükəsizlik üçün ərazi üzrə polisə, eyni zamanda Daxili İşlər Nazirliyinə müraciət məktubu ünvanlanıb.

Mehriban xanım deyir ki, sığınacaqda ancaq zorakılığa məruz qalan şəxslər, hansılar ki, xəsarət alıblar, həyatları təhlükədədir, onlar qalırlar. Həmin şəxsləri isə bura polis idarələrindən, Ailə Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsindən, icra hakimiyyətlərindən, bəzən isə səhiyyə sistemlərindən istiqamət-ləndirirlər. Eyni zamanda sosial şəbəkədən müraciətlər olur: "Amma həmin şəxsləri ilkin qiymətləndirmə aparandan, vəziyyəti öyrəndəndən sonra götürürük. Baxır ki, məsələm, sosial problemi var, onu Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə yönləndiririk. Yaxud iş yeri tapmasına kömək edirik, körpə uşağı varsa, ona baxırıq. Sonra vəziyyəti düzəldənlər kirayəyə çıxır. Elə olar ki, qohumları ilə əlaqə yaradırlar, "Qohum-qohuma dəstək" adlı kampaniya çərçivəsində kömək edirik".

lirimizə kömək edir. Təhsil Nazirliyi ilə də sıx əməkdaşlığımız var. Zorakılığa məruz qalan ailələrin uşaqları biza gələndə dərhal onu fəaliyyət göstərdiyimiz ərraziyə yaxın məktəpə yerləşdiririk. Sosial işçilərimiz də gündəlik olaraq onların dərsləri ilə məşğulduq. Bizim sığınacaqdan iki nəfər ali məktəbə qəbul olub, eyni zamanda texnikuma daxil olanlar da var".

Qadın və Uşaq Sığınacağına köpükləndirən 60 yaşa qədər qadınlar qəbul edilir. Oğlan uşaqları üçün isə yaş məhdudiyyəti var və bu hədd 12 yaşa qədər müəyyən edilir.

Sığınacaqda iş tutan qadınlar burada psixoloji xidmətdən keçirlər, hüquqi məsələləri həll olunur. Eyni zamanda zorakılıq qurbanları bura-da geyimlə, qida ilə təmin olunurlar. Həmçinin onların sağlamlıqları ilə bağlı köməklik göstərilir. Paralel olaraq ailə ilə iş aparılır. Əgər təhlükə yoxdursa, qadının ailəyə qayıdışına çalışılır. Əgər ailə qəbul etmir-sə, yaxud özü də qətiyyətlə bildirir-sə ki, qayıtmaq istəmir, onun reintegrasiya işi ilə məşğul olur. Yeni qadın iş yeri tapır, sonra iki ay müddət verilir və o pulunu toplayıb kirayəyə çıxır. Əgər qadın iş çıxanda uşaqlar nəzarətsiz qalırsa, uşağın vəziyyəti nəzərə alınaraq güncərinə götürülür. Uşaq səhər sığınacaqda qalıb axşam gəlir.

Sığınacaq əməkdaşlarının əməkdaşlığı beynəlxalq miqyasına qurum ödəyir. Bura sığınacaq qadın və uşaqların iş yeri tapmasına kömək edir, xeyir-xah insanlar verdiyikləri qida və digər yardımlarla dolanırlar.

"Övladım üçün yaşayacağam..."

Yemək otağından qalxan xörək ətri günortanın yetişdiyindən xəbər verir. Sıra-sıra düzülmüş stolların arxasında xeyli uşaq, müxtəlif yaşlarda analar eyləşiblər. Sığınacaq mühtiti nə qədər doqma olsa da, açığı-aşkar və qadınların üzündən sızıldıqları, çəkindikləri oxunur. Acmış uşaqlar qaşlıqlarını həvəslə boş-qaba vuraraq sevincle xörək gözləyir, analarsa bu mənzərədən çəhər-lənərk nəmlənən gözlərini gicincə silirlər. Kim bilir, bəlkə də bu anda onların hər biri xəyalən əlində çöm-çəz ocağının, qazanının başında övladına sevdiyi xörəyi çəkir...

İri, yaşılıgözlü, sapsarı burma saçları çiyinə tökülmüş bir qızıcağazı əlləri ilə yedizdirən gənc bir anayə yaxınlaşırıq. Məişət zorakılığının daha bir qurbanıdır 24 yaşlı Aybəniz...

18 yaşında sevdiyi oğlana qoşulub qadı. Hətta ona göre universitetlərin birində oxuduğu biznesin idarəedilməsi ixtisasını da yarımqıç xəstəliklərlə bağlı xəstəxanalarda əməkdaşlıq edilir. Respublika Kliniki Xəstəxanası daim tibbi problemlərə icazə verməyib: "Yoldaşım

çox içirdi, hansısa zərəri dərmanlar qəbul edirdi. Çox şübhəçi, qısqanc idi. Məni hər gün döyməsi üçün ona xüsusi bir bəhanə lazım deyildi. Demək olar ki, illərlə bu dəhşətli vəziyyətdə yaşadım. Öz ata-anam da vaxtilə boşandıqı üçün bu işgencə dözdürdüm, istəmədim ki, bir övladım da mənim yaşadığım həyatı yaşasın, atasız böyüsun. Deyirdim, bəlkə düzələr, hər şey qaydasına düşər, amma mümkün olmadı... Həyatda heç kimə tövsiyə etməmişəm ki, ailəsi dağılsın, ancaq insan məcbur olanda hər şeydən, hətta şirin canından da keçir ki, ölüm canım qurtarsın, amma övladın üçün yaşamağa məcbur olursan".

Aybəniz bildirir ki, atasının da, anasının da hərsinin öz ailəsi var. Onu isə babası saxlayıb və indi 90-dan çox yaşını yaşayır. Aybəniz həyan duracaq vəziyyətdə deyir: "Boşanma sənədini verməmişəm. Bu həll olundandı sonra iş tapıb işləyəcəm, təhsilimi davam etdirəcəm. Və bu gündən sonra övladım üçün yaşayacağam..."

Burma saçlı qızıcağazsa hələlik ömrünün amansız oyunlarından bixə-bər onunla bir taleyi paylaşan digər uşaqlar kimi cidd-cəhdli qarşısını da xörəyi qaşıqlayı, arabadı de anasına baxıb xoşbəxtcasinə gü-lümsüyürdü...

45 yaşlı Arifə də həyat yoldaşından gördüyü şiddətdən qurtulmaq üçün sığınacaqda üz tutulandı. O deyir ki, hətta burada da əri ondan əl çəkmir, daim problemlər yaradır: "Bir neçə gün idi ki, iş tapıb işləyirdim, amma o, iş yerimə gələrkə orada da mənimlə dalaşdı, hər şeyi qırıb-töküdü. Boşanmaya ərizə verməmişəm, bu həll olundandı sonra gərək onun məni tapma bilməyəcək başqa bir yerdə iş tapıb işləyər, həyatımı davam etdirim".

Məqsəd ailəni dağıtmaq deyil...

Sığınacaqda psixoloq Nərgiz Abbasova bildirir ki, zorakılığa məruz qalan qadınlar onlara müraciət edən zaman qorxu, təlaş, təşviş içərisində olurlar, çünki hər zaman şiddət görüb, təhqirə məruz qalıblar. Sığınacaqda qaldıqları müddətdə isə onlarla reintegrasiya işi aparılır: "Təbii ki, məqsədimiz ailəni dağıtmaq deyil və ilk növbədə çalışırıq ki, əgər mümkündürsə, ailə bərşsin. Amma elə situasiyalar var ki, o ailə artıq bu formada yaşaya bilməz. Bərş haldakı ailədə zorakılıq var, bu uşaqların gözü qarşısında baş verir, hətta bəzən uşaqların özlərinə belə şiddət göstərilir, bu haldakı ailədə əl-ələlik düzgün formalaşmaya da. Belə hallarda uşaqlarda "ikinci dalğa" deyilən travma yaşayır. Hansı ki, uşaq döyülmür, ancaq kimsə göstərilən şiddət gözü ilə görünür. Bax, bu "ikinci dalğa"dır. İstəməzdik

Taxıl biçini yekunlaşır

Nəticələr nədən xəbər verir



Əvvəlki 1-ci sah.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyindən verilən məlumata görə, Azərbaycanda buğda, xüsusilə bərk buğda respublikanın bütün iqtisadi rayonlarında becərilir. Qıda, qənnadı, makaron, çörəkbişirmə sənayesinin əsas xammalı olan bərk buğda ölkənin təxminən 1 milyon hektara yaxın əkin sahəsinin əhatə edir.

Dənizmə fəqatdır ki, xüsusi əhəmiyyət kəsb edən taxılçılığın inkişafı dövlətin diqqət mərkəzində saxlanılır. Nazirliyin Əkinçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutunda məhsuldar, keyfiyyətli, xəstəlik və zərərvericilərə davamlı yeni sortların yaradılması istiqamətində işlər davam etdirilir. Tədqiqatlar nəticəsində əldə olunan yeni sortlar müxtəlif bölgələrin fermer təsərrüfatlarında sınaqdan keçirilib. Ailələrimiz tərəfindən bu sortların seçilərə daha geniş ərazilərdə becərilməsi tövsiyə olunur, onlara düzgün aqrotexniki qulluğun göstərilməsinin vacib olduğu deyildir.

Əkinçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutunun əməkdaşları ölkədə bərk buğda əkinini ilə məşğul olan fermerlərə kömək məqsədilə onlara görüşlər keçirir, becərmənin müasir elmi yanaşma əsasında həyata keçirilməsi ilə bağlı məsləhətlər verir. Fermerlərə növbəti görüş ölkənin ən iri taxılçılıq rayonlarından olan Şəkidə keçirilib. Rayonda taxılçılığın inkişafına elmi əsaslarla nail olmaq üçün Institutda Şorsu kənd sakini Əfqan Əsgərov və Qaratörə qənd sakini Natiq Məmmədov arasında əməkdaşlıq müqavilələri imzalanıb. Müqaviləyə əsasən, fermerlər alimlərlə əməkdaşlıq edəcək, aqrotexniki qaydalarla düzgün riayət olunması nəticəsində daha çox və keyfiyyətli məhsul götürəcəklər.

Kənd təsərrüfatı naziri İnam Karimov isə Lerik rayonunun dağ kəndində yeni nasil kombaynların iştirakı ilə aparılan biçin prosesində iştirak edib. Rayonun dəniz səviyyəsindən 1000 metr yüksəklikdə yerləşən Düzdipok kəndində biçin prosesinə dağlıq ərazilərdə, məlii sahələrdə biçin üçün ixtisaslaşmış kombaynlar cəlb olub. Nazir yeni nasil dağ kombaynlarını idarə edən mexanizatorlarla söhbət edib, fermerlərlə belə ərazilərdə biçinlə bağlı fikir mübadiləsi aparıb. Bildirilib ki, əvvəllər yüksək dağlıq ərazilərdə biçin prosesində yalnız sovet istehsalı olan köhnə kombaynlara işləyirdi. Həmin kombaynların məlii ərazilərdə biçin aparmaq xüsusiyyəti zəif olduğundan biçində çox vaxt çətinliklər yaranırdı. Otən il "Aqroservis" ASC-nin xətti ilə alınmış yeni nasil dağ kombaynları isə problemi aradan qaldırıb. Yeni nasil dağ kombaynları rəlyefi hamar olmayan dağlıq və dağətəyi rayonlarımızda da dəmşək şəraitində dənli bitkiləri becərməyə imkan verir.

Nazir İnam Karimov jurnalistlərə açıqlamasında bildirib ki, ölkədə taxıl biçini yekunlaşmaq üzre: "Bu günə kimi taxıl sahələrinin 87 faizində biçin prosesi başa çatıb. Artıq yalnız dağlıq və dağətəyi rayonlarda biçin gedir. Əvvəlki illərdə olduğu kimi, bu il də biçin mütsəşkil təşkil olunub və bu səbəbdən otən ilə müqayisədə biçin prosesini ən azı 10 gün tez yekunlaşdırmaq arəfəsindəyik. Orta məhsuldarlıq 32 sentnerdən yuxarıdır, ayrı-ayrı rayonlarda isə göstəricisi 40 sentneri keçib. Doğru toxum seçimi, düzgün aqrotexniki qulluq nəticəsində respublikanın ayrı-ayrı təsərrüfatlarında hektardan 60 sentnerdən çox məhsul götürən fermerlərimiz də var".

Nazir qeyd edib ki, artıq dağ kombaynları ilə Yardımlı, Lerik, Cəlilabad rayonlarının dağlıq ərazilərində biçin aparılıb. Şəmkir, Şamaxı və Qobustan rayonlarının yüksək dağlıq hissələrində isə yaxın günlərdə kütləvi biçinə start verilecək. Biçin prosesinin mütsəşkil təşkil üçün nazirlikdə xüsusi operativ qərargah yaradılıb, biçinin növbəli şəkildə həyata keçirilməsi təmin olunub. Əsas hədəfə - biçin prosesini məhsul itkisi olmadan, mütsəşkil şəkildə həyata keçirmək hədəfinə nail olunub.

Xatırladaq ki, bu il Lerik rayonunda 3069 hektar sahədə payızlıq taxıl əkilib. Əkin sahələrinin əksəriyyəti dəmşək ərazilərdə yerləşir. Artıq taxıl sahələrində biçin başa çatmaq üzre. Hazırda rayonda taxıl üzrə orta məhsuldarlıq 22 sentnerə yaxındır ki, bu da dəmşək əkinlər üçün normal göstərici hesab olunub.

Zərdab rayonunda da taxıl biçini başa çatıb, zəmilərdən 62 min 639 ton məhsul götürüldü. Rayon Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzindən bildirilib ki, cari mövsüm bölgədə 18 min 501 hektar sahədə taxıl yetişdirilib. Zəmilərin 13 min 7 hektarına buğda, 5494 hektarına arpa əkilib. İstehsal olunan məhsulun 45 min 264 tonu buğda, qalanı isə arpadır. Ümumi məhsulun istehsalı otən ilə müqayisədə 201 ton çoxdur. Hər hektardan orta məhsuldarlıq 5 sentner artaraq 33,8 sentnerə çatıb. Rayonun əsas taxılçılıq təsərrüfatlarında, xüsusilə Bayımlı, Şəhüseyinli, Yarməmmədbağı, Pərvanlı, Məlikli və bir sıra digər icra nümayəndəliklərində fermerlər və fiziki şəxslər daha yüksək məhsuldarlığa nail olublar.

Taxıl biçini kampaniyası Göyçay rayonunda da yekunlaşdı. Zəmilərdən 42 min 502,2 ton məhsul götürüldü. Rayon icra hakimiyyətinin bildirdiyinə görə, cari mövsüm 6261 hektar dağda, 6239 hektarda arpa yetişdirilib. Bu ilki məhsul öte-nildəkindən 3398,2 ton çox olub.

Tərər rayonunun fermerləri və torpaq mülkiyyətçiləri də taxıl biçini yekunlaşdırıblar. Rayon Statistika İdarəsinin məlumatına görə, 8800,2 hektar taxıl sahəsindən 35 min 968,5 ton məhsul əldə edildi. Məhsulun 22 min 699,9 tonu buğda, 13 min 268,6 tonu arpadır. Hər hektarın məhsuldarlığı əvvəlki ilə nisbətən orta hesabla 1,2 sentner artaraq 40,9, o cümlədən buğda üzrə 42,9, arpa üzrə 37,9 sentner olub. Hazırda biçilmiş taxıl sahələrində şum aparılıb.

Cari mövsümdə Qax rayonunun təsərrüfatlarında taxıl istehsalı əvvəlki illə müqayisədə 7 min tondan çox artıb. 14 min 91 hektar sahənin məhsulu biçilib, 45 min 681 ton taxıl istehsal olunub. Hər hektardan orta məhsuldarlıq 32,4 sentner təşkil edib. Rayon üzrə ən yüksək məhsuldarlıq Qax Aqrarparkında qeydə alınıb.

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"

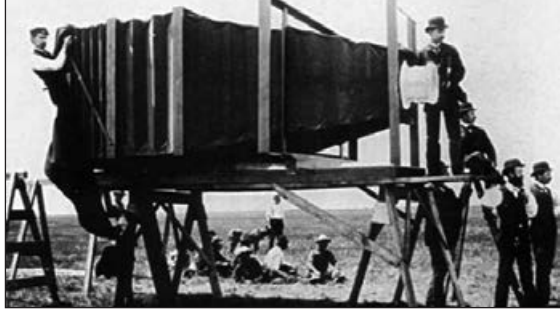
Rüstəm KAMAL, "Azərbaycan"



Dünya fotonun gözündə

Yunan sözü olan fotoqrafiya işığın gücü ilə şəkil çəkmək texnikasıdır. Təsvirin, real süjetin işıq həssas materialda yadda saxlanması üçün istifadə edilən qurğu fotoaparattır.

İlk fotoaparatu alman alimi Yohann Zannin ixtira etdiyi bildirilir. Onun 1685-ci ildə yazdığı kitab baxıqda müasir kameralara bənzərən obskura təsvirləri görünür. XVI əsrin ortalarından istifadə olunan kamera obskura xaricdəki görüntünün içində əks edildiyi qutudur. Onlardan, əsasən, günəş baxaraq tutulmaları araşdırmaq üçün də istifadə edilirdi.



çəkdiyi mənzərə fotoşəkilinin ərsəyə gəlməsi 8 saatdan çox vaxt aparmışdı. İxtirasını mükəmməlləşdirmək istəyən Jozef Nyeps həmyerlisi rəssam və kimyaçı Luis Jak Mande ilə ortaqlıq etdi. Lakin Nyepsin vaxtsız ölümü bu işi yarımçıq qoydu. Ortaqlıq isə onun ixtirasını təkmilləşdirməyə nail olur. Jak Mande 1839-cu ildə Fransa Elmlər Akademiyasında dünyanın ilk fotoaparatu təqdim edir. Görkəmli fransız fotoqrafı Jak Mande habelə tarixdə çəkilən ilk insan

fotoşəkilinin də müəllifi olur. Maraqlı bir məqam da odur ki, ilk fotoşəkil-lərdə çəkiliş prosesi o qədər uzun olurdu ki, insanların bütün təsvirlər-də öz cizgiləri solğun, bənizləri yor-ğun düşürdü.

1888-ci ildə "Kodak" firması içində 100 adəd film olan fotoapa-ratı qurğularını satışa çıxartdı. Bu fotoaparatu qurğuları "düyməni basın və geridə qalın bizə buraxın" şüarı ilə reklam edilirdi. Qısa zamanda geniş alıcı kütləsi toplayan bu fotoaparatu çəkilişdən sonra fabri-kə göndərilir, burada qurğulara boş filmlər doldurularaq sahibinə verilir. 1947-ci ildə Edvin Land polaroid qurğusunu ixtira etdi. Daha sonrakı illərdə isə ka-mera texnologiyasında baş vermiş inkişaf, rəqəmsal fotoaparatuın kəş-fi, mikroskopik təcrübələr, kosmik və sualtı fotoqrafiyası kimi yeni sahələr geniş şəkildə yayılmış, daha çox foto texnika yaradılmışdır.

Birdəfəlik aparatlar

Texnologiyamız sürətli inkişafı ilə həyatımıza daxil olan yeniliklərdən biri də birdəfəlik fotoaparattır. Yaranma tarixinin uzun illər əvvəllə gedib çıxmasına baxmayaraq, insanlar tərəfindən yalnız son zamanlar populyarlıq qazanmışdır.



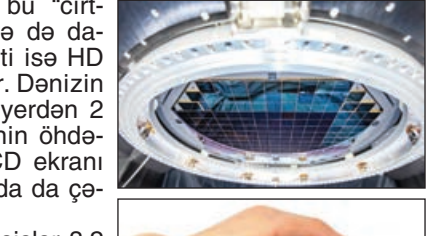
Səbəb isə onların kompakt olması və rahat istifadəsidir. Bu cür fotohazırlardan, adətən, səyahət və idman zamanı daha çox istifadə olunur. Belə ki, ekstremal vəziyyətlərdə sındırmaq, zədələndikdə və yaxud itirildikdə maddi zərərinin yüksək olmamasıdır.

Təxəffüfəlik fotoaparatu tarixdə ilk dəfə "Photo-Pac" adlı şirkət 1949-cu ildə təqdim etmişdir. Onlar bu gün bizə tanış olan versiyaya çox bənzərsə də, gözənilən marağı qazana bilmədi. Bu fotoaparatuın müasir versiyası 1986-cı ildə "Fujifilm" tərəfindən istehsal olunmuşdur. Daha sonra dünyanın bir sıra şirkətləri, o cümlədən "Konica", "Canon" və "Nikon" şirkətləri də öz məhsullarını təqdim etdilər. Birdəfəlik istifadə üçün nəzərdə tutulsa da, belə fotoaparatu zamanında müəyyən populyarlıq qazandı və qarşıya qoyulan vəzifəni yerinə yetirdi. Hərçənd ki, bu gün az da olsa, onların xidmətindən istifadə olunur.

Fotoqrafiyada "ən"lər...

Dünyanın ən kiçik fotoaparatu ixtirası yaponlara məxsusdur. Uzunluğu 4.5 sm, çəkisi isə 14 qram olan bu cihazın görünüşü hamını təəccübləndirir.

Cibə asanlıqla sığan bu "cirt-dan" alet suya və zərbəyə də davamlıdır. Ən müsbət cəhəti isə HD formatlı şəkillər çəkəməsidir. Dənizin 10 metr dərinliyindən və yerdən 2 metr yüksəklikdə belə işinin öhdəsindən asanlıqla gəlir. LCD ekranı sayəsində isə suyun altında da çəkiliş apara bilər.



ABŞ-dan olan mütəxəssislər 3.2 milyard pikselə malik dünyanın ən böyük rəqəmsal kamerası ilə fotoşəkil çəkməyə nail olublar. Bu nəhəng fotoşəkil tam gərkək üçün 378 ədəd 4K televizor lazımdır. Cihazın görüntü imkanı o qədər yüksəkdir ki, ona baxan zaman hətta 24 kilometr uzaqlıqdakı qolf topunu ən incə detallarına qədər asanlıqla görmək olur. Alimlərin açıqlamalarına görə, sözügedən fotoaparatu insan gözünün qaranlıqda görə bil-məyəcəyi cisimləri tam aydınlıqla aşkar edə biləcək.

İkinci Dünya müharibəsi dövründə Yaponiyada təlim təyyarələrində pulemyotların yerinə fotokameralar quraşdırılmışdır. Uçuş zamanı pilot tətiyi çəkərkən qeydə alınmış fotoşəkillər çəkilir, təyyarə endikdən sonra isə onlar mütəxəssislərin sərəncamına verilir. Kəşfiyyət xarakterli belə uçuşların nəticələri döyüşlər zamanı Yaponiyanın quru qoşunlarına böyük üstünlüklər qazandırmışdır.

Fotocihazlarda gələcək



Texnologiyamız inkişafını təxmin etmək mümkün deyil, lakin fotoqrafiyada irəliləyişlər nəticəsində yaxın bir neçə il ərzində istehsal oluna-cıq yeni kameraların proqnozlarını vermək olar.

Yeni istehsal ediləcək fotoaparatlarda kəsintisiz bağlantı probleminin həll olunması üçün simsiz əlaqələrin çeşidliliyi artırılacaq. Bu da çəkilən şəkilləri aparatların ekranlarından kiçik ölçüdə deyil, daha böyük avadanlıqlara ötürülərək anında görməyə imkan verəcək. Tələb olunan kəbl və s. kimi bağlantılara isə ehtiyac kəlməyəcək.

Fokusların aydınlığı və sürətliliyi üzərində həyata keçirilən işlər gələcək yeni nesil fotoaparatlarda təqdim oluna-cıq funksiyalardandır.

Fotoaparatlardan əlavə, gündəlik istifadədə olan smartfonlara daha çox şəkil-çəkiliş və onların kameralarının təkmilləşdirilməsi nəticəsində keyfiyyətli şəkillər əldə edilir. Yalnız fotoaparatlara məxsus olan linzaların dəyişdirilməsi xüsusiyyəti gələcək smartfonlara gətirilə bilər. Bunun nəticəsi olaraq insanların daha yaxşı şəkil-çəkilmələri təmin oluna bilər. Necə deyirlər, ən yaxşı kamera yanındakı kameradır.

Yeni texnoloji xüsusiyyətlər kameralara daxil edilməsi nəticəsində mövcud fotoaparatuın yeni versiyaları meydana çıxır. Bir kameranın qabaqcıl olmasını ona gətirilən yeni funksiyalar təşkil edir.

Müasir fotokameralar



Bələ ki, şəkilin əsas keyfiyyətini tənzimləyən piksellərin sayının sensorun həcminə daha çox daxil olması həmin fotoaparatu tələb olunan edir. Piksellər şəkilin daxilində yer alan kiçik kvadrat elementlərdir. Piksellərin toplama kamerası ilə çəkilən ümumi şəkil ərsəyə gətirir. Şəkiləndə piksellərin sayı nə qədər çox

olarsa, təsvirin keyfiyyəti də bir o qədər yüksək olar. Adətən, sensorun geniş bucaqdan obyektleri rəsmə göstərməsi daha çox arzuolunan hesab edilir, lakin qabaqcıl kamera istehsal edən şirkətlərin də üzərində daim çalışdığı bu funksiyadır. İldən-ildə bazara təqdim olunan fotoaparatuın

təkmilləşdirilmiş versiyalarında bu komponentin üzərinə daha çox diqqətini yetirilməsini də aydın şəkildə görə bilərik. Dünya fotoqrafiya sənayesində lider mövqeyi qazanan tanınmış şirkətlərə "Canon", "Nikon", "Sony", "Panasonic", "Fujifilm" və digərlerini nümunə gətirə

bilirik. Bu şirkətlər modernləşdirilmiş texnologiyaların simasıdır. Müasir fotoaparatu modellərində tox təmizləmə mexanizmi mövcuddur. Bu xüsusiyyət cihazların ömrünü uzadır və bir ötürük alınmasında qənaət edir. Son dövrlərdə retro tərzdə dizaynlar və güzgüsüz aparatlar daha çox üstünlük təşkil edir. Detallı şəkillər, sürətli fokuslanma, kadrların təmizliyi, yüksək çəkiliş effekti hər bir müasir fotocihazın arzuolunan keyfiyyətləridir. Müəmməl texniki performans fotoqrafiya bacarığı ilə birləşdikdə müəmməl nəticələr əldə edilir.

Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"



Kainatın yaradılışı

Ucsuz-bucaqsız qalaktikada insanın yeganə yaşayış məskəni olan dünyanın yaranış prosesi uzun illər böyük müxtəlif fərzliyələrin meydana çıxmasına səbəb olub. Kainatın başlanğıcı barədə bir çox nəzəriyyələr var. Bunlardan ən məşhuru Böyük Partlayışdır. Burada kainatın 13.8 milyard yaşının olduğu iddia edilir.



Yerin tarixi haqqında müxtəlif araşdır-malar ortaya çıxsada, bir çox tədqiqatçılar planetimizin təxminən 5 milyard il əvvəl yarandığı qənaətinə gəlirlər.

Elmi nəzəriyyələrə əsasən, ən böyük ulduz olan Günəş kainatda yalnız toz qırıntıları ilə əhatələnmişdir. Cəzi-bə qüvvəsinin təsiri nəticəsində toz

parçaları bir-biri ilə birləşib kiçik qayalar əmələ gətirmişdir. Milyonlarla illər ərzində bu qayaların birləşməsi nəticəsində Günəş sistemini əhatə edən planetlərdən olan Yer yaranmışdır. İlk vaxtlarda tamamilə yarasız görünən planetdə sonradan yaranan həyat hər şeyi dəyişmişdir.

Planet meteor yağışına məruz qalmışdır. Hər meteor parçasında su damlası olmuşdu. Bu da yer səthində suyu yaratmışdır. Bununla da Yerin yüksək temperaturu sürətlə şəkildə azalmışdır. Dənizlər, okeanlar məhz bu su damllarından meydana gəlmişdir. Yenidən yağan meteorlar isə özləri ilə birlikdə mineraları gətirmişdir.

Meteorlarla düşən mineralar suda oksigenin yaranmasına səbəb olmuşdur. Dalğalar vasitəsilə isə oksigen atmosfərə təsir etməyə başlamışdır. İllər keçdikcə oksigenin səviyyəsi artmış, canlıların yaşaması üçün ehtiyaclar tamamlanmışdır.

Dəniz və okeanların dərinliklərində ibtidai canlılar yaranmağa başlamışdır. Növbəti dövrlərdə dinozavrlar, quşlar, yosunlar təbiətdə görünmüşdür.



Yaradılışın 9 rəsmlə ifadəsi

Məşhur italyan heykəltaraşı və rəssamı Mikelandelonun yaradılışın 9 rəsmlə ifadəsi "Sikstin" kapellasıdır. Bu kapella Vatikanda İbadətqahn tavanında çəkilib. Tavanın mərkəzində Tövrətin 5 kitabından birincisi olan "Yaradılış"dan götürülmüş kainatın mövcudluğundan danışma qədrək dövrədə olan hadisələr 9 müxtəlif kompozisiya ilə əks olunub.

Yeri gəlmişkən, "Yaradılış" kitabı bəşər tarixində ən qədim kitablardan biridir. Burada Tanrının dünyanı və insanı yaratmasından, ideal mühitdə yaşayın insanın günahına batması və günahının get-gedə artıb cəzalandırılma bəhs olunur. Kitabda təsvir olunan mövzular bəşər tarixinin təşəkkülünü, sivilizasiyanın meydana gəlməsini, qədim dünyanın tarixi simalarının və xalqlarının fəaliyyətini əhatə edir.

"Sikstin" kapellasının ilk rəsmi "Ay-dınlıqla qaranlıq ayrılması" adlanır. Bu rəsmdə ilk işığın yaradılması, işıq gündüz, qaranlığa isə gecə adının ve-

rilməsi təsvir edilir. İkinci əsər "Günəşin, Ayın və bitkilərin yaradılışı"dır. Burada Tanrının bir tərəfdə bitkilərə doğru əlini uzatması, digər tərəfdə isə sağ əlində Günəşi, sol əlində Ayı tutması ümumi mənanı ifadə edir. Üçüncü rəsmlə "Suyun qurudan ayrılması"nda yerin üstündəki və altındakı suların ayrılması, həmin suların bir yere toplanıb dəniz adlandırılması, quru olan hissəyə isə torpaq adının verilməsi canlandırılıb.

Dördüncü və beşinci rəsmlər bəşəriyyətin insanın gəlişi ilə bağlıdır. "Adəmin yaradılışı" və "Həvvanın yaradılışı" Mikelandelonun yaradıcılığında xüsusi-lə məşhurlaşan əsərləndir. "Adəmin yaradılışı" əsərində Adəm sol tərəfdə, nisbətən aşağıda, Tanrı və onun ətrafında təsvir olunanlar sağ tərəfdə, yuxarıda yer alır. Bir versiyaya görə, Tanrının əli Adəmə yaşayış qığılcığını vermək üçün toxunur, Adəmin əlinin də öne uzanması Tanrının öz əksi kimi ifadə edilir. Digər bir versiyada isə barm-aqlar bir-birinə toxunmur və həyatverici olan Tanrı Adəmi özündən aşağıda tutaraq sanki bərabər olmadıqlarını göstərmək istəyir. Tanrının yanında olan qadının Həvva olduğu fikri də irəli sürülmüşdür. "Həvvanın yaradılışı"nda

isə 3 obraz var: Tanrı, Həvva və Adəm. Burada Tanrının Həvvanı Adəmin qar-bırğa sümüyündən qadın olaraq yarat-dığı fikri rəsmi əsas ideyasını təşkil edir.

"İlk günah və cənnətdən qovulmaq" əsərində deyilir: Tanrı onlara hər ağacdan meyvə yeyə biləcəklərini, yalnız xeyir və şəri bilmə ağacında meyvə yedikləri zaman mütəlləq oləcəklərini dedi. Hiyələr ilansa meyvəni yeyəndə ol-məyəcəklərini, ancaq xeyir və şəri bil-ən Tanrı kimi olacaqlarını deyib onları çaşdırdı. Bu zaman göydən çığ cəza düşdü. Tanrı ilana ömürboyu sürün-cəyini söylədi, Adəm və Həvva isə tor-paqdan yaradıldıqları üçün yenidən yerə qayıtdılar.

Növbəti əsərlər "Nuhun qurbanı", "Tufan" və "Nuhun sərəxoşluğu" adla-nır. "Nuhun qurbanı"nda Nuhun qur-ban kəsdiyi, "Tufan"da dünyanın şə-büründüyü zaman dağılmağa baş ver-məsi və Nuhun kütlənin arasından se-çilərək gəmiyə hər bir canlıdan iki cüt yığıb 40 gün yağışda qalmaqları təsvir olunub. Kapellanın sonuncu - 9-cu əsəri olan "Nuhun sərəxoşluğu"nda isə üzüm bağı salmış Nuhun sərəxoşluğu və oğullarının ona qarşı davranışları əks etdirilmişdir.

İlk alətlər



İkinci vaxtlarda Homo cinsi-nin digər növləri daş alətlər dü-zəldi onlardan xırd işlərin gö-rülməsinə istifadə edilirdi. Homo Sapiens də alətlər hazırlamaq üçün əsas xammal kimi daşdan istifadə edirdi. Lakin Sapiens möhkəmliyi və fayda-lılığı artırmaq üçün fərqli üsullar icad etdi.

Daşlardan başqa, sümüklər-dən, buynuzlardan və fil sümü-yündən faydalanaraq yeni alətlər hazırlamağa başladılar. Beləliklə, insanın on edən zaman yalnız qida deyil, həm də alətlər hazırlamaq üçün yeni materiallar əldə etmiş olurdular.

Hazırladıqları alətlərlə ov prosesini asanlaşdırmışdılar. Ucu sivri nizələri hazırlayıb dartıqlar vasitəsilə bu alətdən istifadə edərkən heyvanları uzaq məsafələrdən ovlamağa başladılar.

Artıq Paleolit dövrünün sonlarında ibtidai yay, ox, balıq ovlamaq üçün tor, qarmaq düzəldirdilər.



leşləri tapıb yeyərək həyatda qala bilirdilər. Homo Sapiens meydana çıxması qida zəncirinə yeniliklər gətirdi. Sapiens od-dan işıq, istilik mənbəyi, müdafiə silahı və ən əsası yemək hazırlamaq üçün istifadə edirdi. Onlar insanların təbii formada həzm edə bilmədikləri ərzaqları (buğda, düyü və s.) odda bişir-rək qidalara zənginləşdirmişdilər. Bundan əlavə, ovlanan heyvanların, əldə olunan bitkilərin bişirilərkə yeyilməsi onların həzm prosesini də asanlaşdırmışdı. Bu kimi yeniliklər Sapiensin yemək prosesinə daha az vaxt ayırmasına, daxili orqanları-nın dəyişməsi və daha az enerji sərf etməsinə şərait yaratdı.

İlk ağıllı insan

Elmi araşdırmalara görə, insanlığın cinsi olan Homo (insan) müxtəlif növləri ilə günün-müzdəki insan anlayışının ilkin versiyalarını özündə birləşdirir.

Ağıllı insan adlandırılan Homo Sapiensin 100 min il əvvəl meydana çıxması nəticəsində cinsin təkamülü aydın şəkildə görünür. Homo sapiensdən əvvəl Homo cinsinin 6-dan çox növünün mövcud olduğu deyilir. Hətta bir çox araşdır-malar Neandertalla Sapiensin eyni dövrdə yaşadıklarını da id-dia edir. Neandertallar Sapiensdən müəyyən xüsusiyyətləri ilə fər-qələnirdilər. Onların ümumi quruluşu daha nəhəng və güclü idi.

Sapiens növündə beyin digərlərinə nisbətən daha balaca idi. Beynin böyük olması təfəkkürün lazımı komponenti sayılsa da, bu, insan fəaliyyəti üçün bir çox maneələr törədir. Belə ki, böyük beyin bədən üçün ağır yükükdür və onu enerji ilə təmin etmək çə-tindir. Homo Sapiensdə beyin ümumi bədən kütləsinin cəmi 2-3 faizini təşkil edirdi.

Ümumi fiziki quruluşu Homo Sapiensdə boyun 1.60 metr (qadınlar) və 1.70 metr (kişilər) olması idi. Ağırlıq cinsdən asılı ola-raq 60 ilə 70 kiloqram arasında dəyişirdi. Araşdırmalara görə, on-lar tündrəngli dəriyə sahib idilər. Bu da böyük ehtimala Afrika sa-vannasının günəşli iqlimi səbəbindən qaynaqlanırdı. Dəriddəki tünd qaralar onları ultrabənövşəyi şüaların təsirinə qoruyurdu.

Əlrdən dəstək üçün istifadə etmədən iki ayaqla gəzmək bac-arığı Homo Sapiensdə böyük bir təkamül üstünlüyü verdi. Bunun nəticəsində o, əllərini sərbəst şəkildə idarə edə və ya özünü mü-dafiə etmək üçün istifadə edə bilərdi.

Dinlərə görə dünya

Səməvi dinlər Yer in yaranması ilə bağlı bənzər baxışları özündə birləşdirir. Belə ki, bu dinlərə görə, dünya Tanrı tərəfindən yaradılmışdır.

Buddizim isə yaradılışı Tanrıya aid etmir. Buddizim varlıqla-rın mövcudluq dövrünün başlanğıcını bilmək və ya aşkar etmə-yi mümkün olmadığı iddia edir.

İnduzimə görə, Tanrı hər yerdə və hər şeydə var. Bu dində kai-natdakı hər şeyin sürür və enerjiden ibarət olduğu deyilir. Maddə şü-nun çevrilməsi, sürür da hər yerdə, dağlarda, qayalarda, meşələrdə, çaylarda, okeanlarda mövcuddur. İnduziməki məşhur "Kainat bir il-lüzüydür" ifadəsinin mənalardan biri də bununla əlaqədardır.

İlk qidalar

Homo Sapiens növünə qədər mövcud cinslər vəhşi heyvanlar qarşısın-da qorxuya düşürdürlər.

Onlar nadir hallarda heyvan ovla-yırdılar, əsasən, bitki toplayır, heşə-rət yeyir, kiçik heyvanları ələ keçirir-ək və ya heyvanlardan artıq qalmış

leşləri tapıb yeyərək həyatda qala bilirdilər. Homo Sapiens meydana çıxması qida zəncirinə yeniliklər gətirdi. Sapiens od-dan işıq, istilik mənbəyi, müdafiə silahı və ən əsası yemək hazırlamaq üçün istifadə edirdi. Onlar insanların təbii formada həzm edə bilmədikləri ərzaqları (buğda, düyü və s.) odda bişir-rək qidalara zənginləşdirmişdilər. Bundan əlavə, ovlanan heyvanların, əldə olunan bitkilərin bişirilərkə yeyilməsi onların həzm prosesini də asanlaşdırmışdı. Bu kimi yeniliklər Sapiensin yemək prosesinə daha az vaxt ayırmasına, daxili orqanları-nın dəyişməsi və daha az enerji sərf etməsinə şərait yaratdı.

"Yaradılış" dastanı

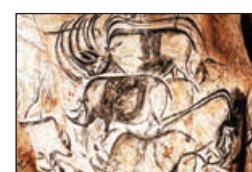
Yaradılışın izahı, dünyanın yaranış tarixi müəmməl fikir və faktlarla çoxluq təşkil etdiyindən fərzliyələr və heqiqətlər müxtəlif formalara-ta təqdim olunub. İlk qədim türk dastanlarından biri olan "Yaradılış" dastanı da bu mövzudakı fikirlərin toplusu-dur. Dastanda Yer kürəsinin yaranmasına dair Orta Asiya-da və Sibirde yayılmış türk mifoloji təsvirlər əhatə edilib. Dastana görə ilk başda Tanrı Qara xan və su



mövcud olmuşdu. Qara xan dastanda yaranan qismində obrazlaşdırılıb. Sudaki dalğada görünen qadın ona "yarad" dedikdən sonra o, tə-biətdə dağları, dərələri, ağacları və insanı yaratdı.

Türklərin dünyanın yaradılışı haqqında ilkin miflik inam və görüşləri bunlar-dan ibarətdir. Burada insa-nın Tanrı ilə söhbəti, qadın-ın əmri ilə kainatın yaran-ması və s. kimi motivlər göstərilir.

Mədəniyyətin formalaşması



Homo Sapiens bir fərd kimi və bir toplum olaraq mövcud olduqdan sonra mədəniyyəti inkişaf etdir-məyə başladı.

Onlar əvvəlcə bilik və bacarıqları-nı sifahi ifadə edib reallaşdırsalar da, daha sonra bunları yazılı şəkildə ötür-məyə başladılar. Buynuzdan yonulmuş heykəllər, sümüklər və ya mağara divarları üzərində çəkilən rəsmlər ibtidai incəsənəti yaratmışdır. Simvolik düşüncənin ortaya çıxması tarixi və mədəni xüsusiyyətlərin yaranmasına səbəb oldu.

Yaradılışın ilkin mərhələlərindən olan Homo Sapiens hər sahədə olduğu kimi, mədəniyyət və davranışların təkmilləş-dirilməsində də yeni izlər qoyur. Günümüzün real insanının xüsusiyyətlərini özündə əks etdirirdi.

Aydan XƏLİLOVA, "Azərbaycan"



XXXII Tokio Yay Olimpiya Oyunları

Tokioya fərəhlə, Bakıya zəfərlə



Tokioda medalların və kürsünün nədən hazırlandığı açıqlandı

“Tokio-2020” Yay Olimpiya Oyunlarının mükafatçılara veriləcək medalların tərkibi və fəxri kürsü ilə bağlı maraqlı faktlar açıqlanıb. Bu barədə Təşkilat Komitəsinin nümayəndəsi Yuki Arata məlumat verib.

O bildirib ki, medallar təkrar emal olunan elektroni-



kadan hazırlanıb: “Biz 5 min ədəd medal hazırlamışıq. Onlar təkrar emal edilmiş meşət elektronikasından düzəldilib. Söhbət smartfonlar, kompüterlər və s.-dən gedir. Bunların hamısını Tokio əhalisi toplayıb və bizə gətirib. Mükafatlandırılma mərasimlərinin keçiriləcəyi fəxri kürsü də ekoloji baxımdan təhlükəsizdir. Belə ki, o, təkrar emal olunan plastikdən hazırlanıb”.

Olimpiya andına əlavələr edildi



Beynəlxalq Olimpiya Komitəsi (BOK) “Tokio-2020” Yay Olimpiya Oyunları ətrafında bəzi dəyişikliklər edib. Açıqlıq mərasimində idmançılar, hakimler və məşqçilərin andçına mərasimi olacaq.

2018-ci ilədək bu üç kateqoriyanın hər biri ayrı-ayrılıqda and içirdi. Yeni qaydaya görə isə “Tokio-2020”-dəki andçında 3 deyil, 6 nəfər iştirak edəcək. İki idmançı, iki hakim və iki məşqçi hər bir kateqoriya üzrə 1 kişi və 1 qadın olacaq. Bu, gender bərabərliyi üçün atılan addımdır.

Andın mətninə bərabərlik və diskriminasiya ilə mübarizə ilə bağlı sözlər də əlavə olunub: “Biz söz veririk ki, bu Olimpiya Oyunlarında iştirak zamanı ədalətli oyun qaydalarına, bərabərliyə hörmət və riayət edəcəyik. Biz birlikdə həmrəylik və öhdəlik götürürük ki, idmanla dopinq, fırıldaq, diskriminasiya olmadan məşğul olacağıq. Biz bunu komandalımızın şərəfi, olimpiymanın fundamental prinsiplərinə hörmət əlaməti olaraq edirik ki, dünya idmanın köməyi ilə daha yaxşı olsun”.

“Olimpiya Oyunlarına qədər 100 faiz hazır olacağıq”

“Bütün işlər yaxşı gedir. Təlim-məşq toplanışını bitirdik və 90 faiz hazırıq. Olimpiya Oyunlarına qədər 100 faiz hazır olacağıq”.

Bunu Azərbaycan millisinin cüdoçusu Zelim Kotsoyev Milli Olimpiya Komitəsinin “Facebook” səhifəsinə açıqlamasında “Tokio-2020” Yay Olimpiya Oyunlarına hazırlıqla bağlı danışarkən deyib.

“Böyük Dəbilqə” yarışlarının qalibi olan 23 yaşlı idmançı Olimpiyada 100 kq çəki dərəcəsinə mübarizə aparacaq. Böyük ümidlər bəslənən cüdoçu hər bir çəkinin çətin olduğunu bildirir de, Tokioya qızıl medal üçün getdiklərini vurğulayıb: “Hansısa çəki dərəcəsinə fərqləndirə bilmərəm. Hər çəkinin müəyyən çətinlikləri var. Yaxşı idmançılar çoxdur, lakin bizim komanda da yaxşı hazırlaşır. Düşünürəm ki, Olimpiyada medal üçün gedirik. Azərbaycanı yığmasına bütün idman növlərində uğurlar arzulayıram. Ümid edirəm ki, çox sayda medallarla qayıdacağıq”.



İki rusiyalı üzgüçü dopinq görə Olimpiadadan kənarda qaldı

Beynəlxalq Üzgüçülük Federasiyası rusiyalı üzgüçülər Veronika Andrusenko və Aleksandr Kudaşevi Tokioda keçiriləcək Olimpiya Oyunlarından müvəqqəti kənarlşdırıb.

Buna səbəb Beynəlxalq Dopinq Əleyhinə Agentliyinin (WADA) açıqladığı test nümunələrinin nəticələridir. 25 yaşlı Kudaşev batterflyay üsulu ilə 200 metr məsafəyə yarışlarda, 30 yaşlı



Andrusenko sərbəst üsulla 4x100 estafetində çıxış etməli idilər. Umumrusiya Üzgüçülük Federasiyasının prezidenti

TASS agentliyinə bildirmişdir ki, qurum idmançıların bəraət alması və Olimpiya Oyunlarında çıxış etməsi üçün özləndən gələnə edəcək. Xatırladaq ki, WADA-nın bundan əvvəlki sanksiyaları ilə əlaqədar rusiyalı idmançılar milli bayraq altında deyil, Rusiya Olimpiya Komitəsinin bayrağı altında çıxış edəcəklər. Onların qələbə qazanacağı halda isə Rusiya himni əvəzinə Pyotr Çaykovskinin Birinci konsertinin fraqmenti səsləndiriləcək.

BOK Olimpiya mərasimlərində siyasi nümayişləri qəbul etmir

Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin başçısı Tomas Bax 2020 Olimpiadasında mükafatlandırılma mərasimləri zamanı siyasi etirazlarla bağlı fikrini bölüşmüşdür.



“Financial Times” qəzeti onun dediklərindən sitat götürür: “Kürsü və medallarla mükafatlandırılma mərasimi siyasi nümayişlər üçün yarılmayıb. Onlar idmançılar və şəxsi baxışları deyil, idmandakı nailiyyətlərinə görə medallar qazanmış atletləri təltif etmək üçündür”.

İyulun 23-dən avqustun 8-dək planlaşdırılan Olimpiya Oyunlarında cəmi 26 yarış tamaşaçıları birlikdə keçiriləcək, digər 724 idman tədbirini isə tamaşaçılar stadionlarda və arenalarda izləyəcək.

Nigeriyalı olimpiyaçı koronavirusa yoluxduğu üçün xəstəxanaya yerləşdirilib

Nigeriya Olimpiya yığmasının üzvü Tokioda xəstəxanaya yerləşdirilmişdir. Onun koronavirusa yoluxduğunu bildirişdir. Bu barədə yerli “Asahi TV” telekanalı xəbər verir.

Məlumatla görə, xəstənin yaşı 60-dan çoxdur. Naritə hava limanına düşdükdən sonra onun testi pozitiv nəticə göstərmişdir. Yaşına və xroniki xəstəliklərinə görə nigeriyalı xəstəxanaya göndərilməmişdir.

Bildirilir ki, artıq Yaponiyaya gəlmiş bir neçə idmançı (İsrail, Uqanda və Serbiya təmsilçiləri) COVID-19-a yoluxmuşdur.



Azərbaycanda son sutkada koronavirus infeksiyasından ölüm halı qeydə alınmayıb



Azərbaycan Respublikasında koronavirus infeksiyasından daha 92 nəfər müalicə olunaraq sağalıb, 169 yeni yoluxma faktı qeydə alınıb.

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahdan AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, hazırkı dövrdə ölkəmizdə 337 min 970 nəfərin koronavirus infeksiyasına yoluxması faktı müəyyən edilmişdir. Onlardan 331 min 112 nəfər müalicə olunaraq sağalıb, 4990 nəfər vəfat edib. Aktiv xəstə sayı 1868 nəfərdir.

Otan müddət ərzində 3 milyon 894 min 683 test aparılıb. Dünənki test sayı isə 8628-dir.

İyulun 16-da Azərbaycanda koronavirusa qarşı 41 minə yaxın vaksin vurulub

İyulun 16-da Azərbaycanda yeni koronavirus (COVID-19) infeksiyasına qarşı 40 min 774 doza vaksin vurulub.

Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahdan AZƏRTAC-a bildirişdir ki, onlardan birinci mərhələ üzrə vaksinasiyadan keçənlərin sayı 18 min 123, ikinci mərhələ üzrə peyvənd olunanların sayı 22 min 651 nəfər olub.

Hazırkı dövrdə ölkəmizdə vurulan vaksin dozalarının ümumi sayı 4 milyon 283 min 501-ə bərabərdir. Birinci mərhələ üzrə vaksin vurduranların sayı 2 milyon 548 min 890, ikinci mərhələ üzrə peyvənd olunanların sayı 1 milyon 734 min 611 nəfərdir.



OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ! “AZƏRBAYCAN”

qəzetinə 2021-ci il üçün
abunə yazılış kampaniyası davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır.
Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçıyı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

“Azərbaycan” ASC	(012) 440-46-94, (012) 441-19-91
“Azərpoçt” ASC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
“Qaya” firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
“Kaspi” MMC	(012) 432-39-55, (012) 510-82-24
“Region Press” MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
“Səma-M” MMC	(012) 594-09-59
“Ziya” LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
“Pressinform” MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
“City press” MMC	(055) 819-09-26

1 illik
124,80 (yüz yirmi dörd manat səksən qəpik) manat

6 aylıq
62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat

3 aylıq
31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!
Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə
üzlaşsanız, redaksiyaya (012) 539-59-33 nömrəli
telefonla zəng vura bilərsiniz.

ABUNƏ YAZILMAĞA TƏLƏSİN!

Sel Almaniyani çənginə alıb

Hələk olan və itkin düşənlərin sayı artmaqda davam edir



Almaniya və Avropanın digər bir neçə ölkəsində “Bern” qasırgısı və daşqınlar faciələrə səbəb olur.

Almaniyanın qərb sahilində yerləşən müxtəlif rayonlarda 80 nəfərdən çox adam həlak olmuş, yüzlərlə sakin itkin düşmüşdür. Koblenstəki Polis idarəsinin rəsmi nümayəndəsi bildirmişdir ki, dünən təkcə Reynland-Pfalts regionunda azı 50 nəfər təbii fəlakətin qurbanı olmuşdur. Qonşu Şimali-Reyn-Vestfaliya rayonunda isə 31 nəfər sel aparmışdır. Hələk olanların sayının artacağı istisna edilmir.

Qeyd edək ki, “Bern” siklonunun törətdiyi leysan yağışlardan sonra Reyn çayı və onun qollarının sahillərində qurbanı olmuşdur. Qonşu Şimali-Reyn-Vestfaliya rayonunda isə 31 nəfər sel aparmışdır. Arvaylarda təbii fəlakətlə bağlı fəvqəladə vəziyyət elan edilmişdir. Bir ne-



çə şəhərin ətraf dünyaya ilə əlaqəsi kəsilmişdir. Adamlar xilasediciləri öz evlərinin damlarında gözləmək məcburiyyətindədir. Yararlanmış vəziyyətdə könüllülər ehtiyacı olanlara xeyli kömək göstərirlər. Şəhərdə vəziyyət ağır olduğundan yerli administrasiya sakinləri mümkün qədər evlə qalmağa, zərurət yaranmadığı halda isə yuxarı mərtəbələrə qaçmağa çağırır.

Reynland-Pfalts, Şimali Reyn-Vestfaliya və Saar regionlarının bir çox hissələrində leysan yağışları və daşqınlar bəndləri və yolları sıradan çıxarmış, elektrik enerjisinin qapanmasına səbəb olmuş, habelə içməli suyun verilməsinə əngəl yaratmışdır. Aylfel rayonundakı yaşayış məntəqələrində məktəblər bağlanmışdır.

Almaniyanın əsas dəmir yolu operatoru “Deutsche Bahn” konserni sərnişinləri yaxın günlərdə Şimali Reyn-Vestfaliya və onun ətrafına səfərlər etməməyə çağırmışdır. Belə ki, dəmir yolunun bir çox hissələri suyun altında qalmışdır və

qatarların hərəkətini mümkün deyil.

Şimali Reyn-Vestfaliya regionunun baş naziri, Almaniya Kansleri vəzifəsinə namizəd Armin Laxet daşqından xeyli ziyan çəkmiş Xagen şəhərinə səfər etmiş və sakinlərə təcili yardım ediləcəyini vəd etmişdir.

Reynland-Pfaltsda dünən həlak olanların xəbərlərinə dövlət bayraqları endirilmişdir. Dağılmış infrastrukturların bərpası üçün ilk olaraq yerli hakimiyyət orqanları 50 milyon avro ayıracaq.

“Bern” qasırgısı Almaniya ilə qonşu ölkələrdən də yan keçməmişdir. Daşqınlar barədə məlumatlar həmçinin Niderlanddan, Belçikadan və Lüksemburqdan daxil olur. Bundan əvvəl isə daha bir siklon İsveçrəni vurmuşdur. Orada güclü küləkəndən və leysan yağışlarından xüsusilə eyniadlı inzibati mərkəzi ilə birlikdə Sürix kantonu zərər çəkmişdir.

Rizvan CƏFƏROV,
“Azərbaycan”

Göygöl rayon İcra Hakimiyyəti Başçısının Göygöl Şəhər İnzibati Ərazi Dairəsi üzrə Nümayəndəliyi Göygöl şəhər 1 saylı Körpələr evi - uşaq bağçasında cari təmir işlərinin kotirovka sorğusu üsulu ilə satın alınmasını həyata keçirir

Kotirovka sorğusunda iştirak etmək üçün sənədlər 04 avqust 2021-ci il saat 18:00-dək qəbul olunur. Zərflər 05 avqust 2021-ci il tarixdə saat 11:00-da Göygöl Rayon İcra Hakimiyyəti Başçısının Göygöl Şəhər İnzibati Ərazi Dairəsi üzrə Nümayəndəliyində açılacaqdır.

Maraqlanan şəxslərlə (02220)5-23-69 telefon nömrəsilə Fəridə Allahverdiyeva ilə əlaqə saxlaya bilərsiniz.

Ünvan: Göygöl şəhəri, S.Hacıyev küçəsi, 42

Tender komissiyası

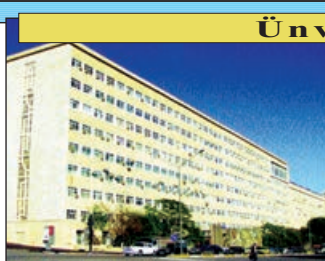
B İ L D İ R İ Ş

Salyan Rayon İcra Hakimiyyətinin Tender komissiyası tərəfindən “Salyan şəhər küçələrinin əsaslı təmiri” işlərinin satın alınmasına dair 08 iyun 2021-ci il tarixdə elan edilmiş açıq tenderin nəticələri tendere qoşulmuş iddiaçıların sayının 3 (üç)-dən az olması səbəbindən “Dövlət satınalmaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 11.1 və 50-4.2-ci maddələrinin tələblərinə uyğun surətdə ləğv edilmişdir.

Tender komissiyası

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV



Ünvan

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə, IV mərtəbə
e-mail:
secretary@azerbaijan-news.az
az.reklam@mail.ru
azerbaijan-news@mail.ru
www.azerbaijan-news.az

Telefonlar

Qəbul otağı - 539-68-71,
Baş redaktor müavini - 538-86-86, 434-63-30,
539-72-39,
Məsul katib - 539-43-23,
Məsul katib müavini - 539-44-91,
Parlament və siyasət şöbəsi - 539-84-41, 539-21-00,
İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55,

Beynəlxalq həyat, idman
və informasiya şöbəsi - 432-37-68,
Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 539-63-82
İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Fotoilustrasiya şöbəsi - 538-84-73,
Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
Mühəsiblik - 539-59-33

Qeydiyyat nömrəsi 1

“Azərbaycan” qəzetinin
kompüter mərkəzində
yığılıb sahifələnməmiş,
“Azərbaycan” nəşriyyatında
çap edilmişdir

Rəsmi sənəd və çıxışlarda
söylənilənlərlə bərabər,
dərəcə üçün göndərilən digər
yazılarda fikirlər də
Azərbaycan dövlətinin
mənafeyinə uyğun gəlməlidir

Əlyazmalara cavab verilmir
və onlar geri qaytarılmır

Gündəlik
qəzet

Tiraj 4317
Sifariş 1255
Qiyməti 40 qəpik